ЁШ ЛЕНИНЧИ

Ўзбекистон комсомол-
ёшлари рўзномаси

1991 йил
23 февраль
Шанба
№ 31 (13.717).
Баҳоси:
Обуначига — 6 тийин.
Сотувга — 10 тийин.

• АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ! السلام عليكم، عزيز موشتري !

БУГУН — СОВЕТ АРМИЯСИ ВА ҲАРБИЙ-ДЕНГИЗ ФЛОТИ КУНИ

Совет халқи Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти тузилганининг 73 йиллигини тантанали нишонламоқда. У қуролли ҳимоячилари билан ҳақли равишда фахрланади. Армия ва Флот жангчилари ҳозир қандай ташвишлар билан яшамоқда, ТАСС мухбири СССР мудофаа вазирининг биринчи ўринбосари, армия генерали К. А. КОЧЕТОВ билан шу ҳақда суҳбатлашди.

ХАЛҚ АРМИЯСИ

— Константин Алексеевич, жамият тарихимизни қайтадан идрок этаётган, қадриятларга қайтадан баҳо бераётган ҳозирги пайтда ундаги ҳар қандай воқеа тўғрисида, шу жумладан Қуролли Кучларимизнинг туғилиши билан боғлиқ воқеалар тўғрисида гапириш жўн бўлмаса керак.

— Биз ўз тарихимиздан асло уялмаймиз. Унинг сабоқларини унутиш ўзимизга нисбатан ҳам, шафқатсиз жангларда Ватанимизнинг озодлиги ва мустақиллигини ҳимоя қилган кишиларга нисбатан ҳам сотқинлик бўлур эди, бундан ташқари келажак авлодларни мислсиз қурбонлар эвазига эришилган тажрибадан маҳрум қилиш бўлур эди.

Совет Иттифоқи Оврупо халқларини фашистлар қуллигидан озод қилишга ҳал қилувчи ҳисса қўшди, социализм ғалабаларини ҳимоя қилди. Гитлерчилар Германияси устидан Ғалабани урушнинг асосий оғирлигини ўз елкасига олган ва буюк жанговар жасорат кўрсатган совет жангчилари қозондилар. Ватанни ҳимоя қилиб шон-шуҳрат кетидан қувмаган, лекин матонати ва мардлиги билан мангуликка дахлдор бўлган кишиларнинг шуҳрати сира ўчмайди.

Ҳозир эса айрим оммавий ахборот воситаларида фашистлар Германиясини тор-мор этишда армиямизнинг тутган ўрни турли йўллар билан камситилмоқда. Аммо шу вақтгача ҳеч ким тарихни на алдай олган, на уни ўзгартира олган.

Қуролли Кучларимиз жамиятнинг энг уюшган тузилмаси бўлиб, СССР Конституцияси, социалистик йўл позициясида қатъий туриб ва СССР Президентини қўллаб-қувватламоқда. Қуролли Кучларимиз давлатимизнинг энг мустаҳкам таянчларидан биридир. Шунинг учун ҳам қайта қуришга қарши кучлар Армия ва Флотга ҳар томонлама хуруж қилмоқдалар. Иш шу даражага бориб етдики, Болтиқбўйида, Кавказортида ва мамлакатнинг бошқа минтақаларида маҳаллий ҳокимиятнинг йўл қўйиб бериши натижасида ҳарбий хизматчиларимизни «босқинчилар» деб атамоқдалар. Бироқ Болтиқбўйини ҳақиқий босқинчилардан — немис фашистларидан озод қилиш чоғида 150 мингдан ортиқ совет аскари ва офицери ҳалок бўлганлигини унутиш жиноятдир.

Қуролли Кучлар кўпгина жамоат кучлари сиёсий даъволарининг марказида қолди. Турли баҳоналар билан армияга қарши васваса авж олдирилмоқда. Биз амалий тусдаги танқидга қарши эмасмиз. Лекин биз армияга қарши ташвиқотга қаршимиз. Аслида бирорта ҳам маърифатли мамлакатда бундай ташвиқот юритилмайди. Бу кимга фойдаю, кимга зарар эканлигини ўйлаб хулоса чиқариб оладиган пайт келмадими? Армияни ёмон отлиққа чиқариш, жамият билан армия ўртасига қутқу солиш ким учун фойдали?

— Мамлакатда қайта қуриш бормоқда. Чамаси, Қуролли Кучларда ҳам ўзгариш бўляпти. Уларнинг асосий мазмуни қандай?

— Мамлакатда бошланган қайта қуриш жараёнлари жамиятнинг бутун ҳарбий ташкилотида ҳам акс этмаслиги мумкин эмас. Ҳарбий ислоҳот объектив зарурат бўлиб қолди. Бунда Қуролли Кучлар ислоҳоти марказий ўринни эгаллайди. Маълумки, бу ислоҳот 1987 йилда фақат мудофаа йўналишидаги янги ҳарбий доктрина қабул қилинганда, бошланган эди.

Ўртача ва камроқ олислик ракеталарига доир шартнома тузиш ва уни бажариш, совет қўшинларини Афғонистондан олиб чиқиб кетиш, Қуролли Кучларни бир томонлама, ярим миллион киши қисқартириш, шунингдек, қўшинларимизни Шарқий Оврупо мамлакатларида ва Монголиядан олиб чиқиб кетиш бошланганлиги ана шунинг натижасидир.

Умуман Қуролли Кучларни ислоҳ қилиш унинг барча жиҳатларини тубдан қайта тузиш ва сифат жиҳатидан янгилашни, айни пайтда уларни қисқартириш ҳамда мудофаа тусини беришни кўзда тутади. Аниқроқ гапирадиган бўлсак, ислоҳот доирасида жўн бўлмаган вазифаларни ҳал этишимиз лозим бўлади. Энг аввало яқин келажакда мамлакатнинг ишончли мудофаа қилинишини таъминлаш учун сон ва сифат жиҳатидан қандай қуролли кучлар талаб қилинишини, Армия ва Флотнинг, қуролли кучлар ҳар бир турининг ва қўшин турларининг қандай энг мақбул структурасига эга бўлиш лозимлигини белгилаш зарур. Қуролли Кучларни тўлдириш ва ҳарбий хизматни ўташ тартиби қоидалари узил-кесил белгилаб қўйилиши керак.

Бундан ташқари ҳарбий ислоҳот қўшинлар ва бошқарув органларининг ташкилий — штат тузилишини такомиллаштиришни, истиқболли ҳарбий-техника сиёсатини ишлаб чиқишни ҳамда Армия ва Флотни замонавий қурол-яроғлар билан таъминлашни кўзда тутади. Яна ислоҳот кадрлар сиёсатини қайта қуришни, ҳарбий-хизмат муносабатларини демократиялашни, ҳарбий хизматчиларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишнинг самарали воситаларини яратишни, ҳарбий-хизматни ўташ масалаларига доир қонунларни такомиллаштиришни ҳам кўзда тутади.

Фуқароларнинг ихтиёрий равишда ҳарбий хизматга кириши (офицерлар, прапоршчиклар ва муддатидан ортиқча хизмат қилувчи ҳарбий хизматчилар) ва умумий ҳарбий мажбурият тўғрисидаги Қонунга мувофиқ ёшларни ҳарбий хизматга чақиришни бир-бирига боғлаб олиб борувчи шахсий состав билан тўлдиришнинг мавжуд тартиби яқин йилларда ҳам биз учун энг мақбул тартиб бўлиб қолаверади. Кўп йиллик тажриба шуни кўрсатдики, ҳудудларга боғлиқ бўлиб қолмаслик тинч даврда зарур ҳарбий таълим кўрган заҳираларни тайёрлаш ва тўплашга тўла имкон беради.

Лекин шу билан бир вақтда кичик командирлар лавозимига фуқароларни ихтиёрийлик асосида (битимга биноан) қабул қилиш имкониятларини кенгайтириш, шунингдек қўшинлардан ташқари (муқобил) хизматни жорий этиш (унда хизматни ўташ асосан халқ хўжалиги объектларида амалга оширилади ва хизмат муддати ҳақиқий ҳарбий хизматдагига нисбатан бир мунча кўпроқ бўлади), имкониятларини кўриб чиқмоқдамиз. Шунингдек хотин-қизларни Армия ва Флотга прапоршчик, муддатсиз ва муддатли хизматга ихтиёрийлик асосида қабул қилишни кенгайтириш режалаштирилмоқда.

— Сўнгги вақтда Қуролли Кучлар ҳар томондан танқид қилина бошланди: кўп одамлар мудофаа вазирлиги таклиф этган ҳарбий ислоҳот муваффақиятига ишонмаяпти, бу ислоҳот жуда секин бормоқда, деб ҳисобламоқда. Миллатлараро можароларни ҳал қилишда армиянинг иштироки — яна бир қийин масаладир...

— Маълумки, ҳарбий ислоҳотнинг иккита муқобил лойиҳасини кўриб чиқиш СССР Олий Кенгашига тавсия этилган эди. Олий Кенгаш Мудофаа вазирлиги лойиҳасини афзал кўрди ва уни СССР ҳукуматида узил-кесил ишлаб чиқишни тавсия этди.

(Давоми 2-бетда).

АСКАР НОНИ ШИРИН БЎЛСА...

«Шу куни хўрсиниб кетдим. Бўғзимга бир нима тиқилди. Кўзларим хира тортгандек туюлди. Фарзандини қучоқлаб йиғлаётган онаизорларни тасвирга ололмадим. Йигитлар қасамёд қабул қилишди. Кўп одам йиғилди. Бу ёғи водийнинг Андижон ва Наманган вилоятларидан комсомол ходимлари, фахрийлар, санъаткорлар ташриф буюришди. Энг қувончлиси, ота-оналар бир-бирини қутлашди. «Хайрият-е, ўғилларимиз олисга кетишмади. Энди бемалол хабар олиб турамиз».

2 • БЕТГА ҚАРАНГ

СССР МУДОФАА ВАЗИРИНИНГ БУЙРУҒИ

1991 йил 23 февраль № 80 Москва шаҳри

Солдат ва матрос, сержант ва старшина, прапоршчик ва мичман, офицер, генерал ва адмирал ўртоқлар!

Уруш, меҳнат ва СССР Қуролли Кучлари фахрийлари, ўртоқлар!

Совет халқи ва унинг жангчилари бугун Совет Армияси билан Ҳарбий-Денгиз Флотининг 73 йиллигини нишонламоқдалар.

СССР Қуролли Кучлари шонли жанговар йўлни босиб ўтдилар. Халқнинг инқилобий ижодкорлиги туфайли дунёга келган СССР Қуролли Кучлари фуқаролар урушининг шиддатли олишувларида Октябрь ғалабаларини ҳимоя қилиб қолдилар. Армиямизнинг халқчиллик руҳи Улуғ Ватан урушида зўр куч билан намоён бўлди, шу уруш чоғида совет жангчилари Ватанимизнинг суверенитети, озодлиги ва мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилиб қолдилар, Оврупони фашизм қуллигидан ҳалос этдилар, ўз ватанпарварлик ва байналмилаллик бурчларини шараф билан бажардилар.

Кекса авлодларнинг қаҳрамонона анъаналарига садоқатли СССР Қуролли Кучларининг шахсий состави совет кишилари учун муқаддас бўлган ватанпарварлик ва ҳарбий бурч тушунчаларини обрўсизлантириш, СССР халқларининг қардошларча иттифоқини бузиш, социалистик Ватаннинг мудофаа қудратини заифлаштириш, армия билан халқнинг бирлигига путур етказиш йўлидаги уринишларни қатъиян рад қилади.

Ҳозир иноқлик ва ҳаракат бирлиги, фуқароларнинг тинчлигини сақлаб қолиш, иттифоқимизни янгилаш, танлаб олинган социалистик йўлдан бунёдкорлик билан ҳаракат қилиш йўлида дарҳол ва қатъий куч-ғайратлар сарфлаш совет кишиларига, СССР Қудолли Кучларининг жангчиларига ҳар қачонгидан ҳам зарур.

Жанубий чегараларимиз яқинида, Форс кўрфази атрофида уруш ёнғини аланга олиб турибди. Ана шундай шароитда, ҳарбий ислоҳотни изчил ўтказиш билан бирга Совет давлатининг мудофаа қобилиятини, СССР Қуролли Кучларининг жанговар шайлигини ишончли етарлилик даражасида сақлаб туриш зарур.

Азиз ўртоқлар, умумхалқ байрами — Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг 73 йиллиги билан сизларни табриклайман ва қутлайман!

Армия билан Флотнинг шахсий составига жанговар ва сиёсий тайёргарликда, замонавий қурол ва жанговар техникани эгаллашда, қуруқликдаги, осмон ва денгиздаги маҳоратни такомиллаштиришда, ҳарбий интизом ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашда муваффақиятлар тилайман. Уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар фахрийларига, ёшларимизга, барча совет кишиларига сиҳат-саломатлик, улуғ Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг бахт-саодати йўлидаги меҳнатда зафарлар тилайман.

Совет Армияси билан Ҳарбий-Денгиз Флотининг 73 йиллигини нишонлаш юзасидан БУЮРАМАН:

Бугун, 1991 йил 23 февраль куни маҳаллий вақт билан соат 21 да Ватанимиз пойтахти қаҳрамон шаҳар — Москвада, Иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарлар — Ленинград, Волгоград, Одесса, Севастополь, Новороссийск, Керчь, Тула, Смоленск, Мурманскда ва қаҳрамон қалъа — Брестда, шунингдек Калининград, Львов, Ростов-Дон, Самара, Новосибирск, Чита, Хабаровск, Владивосток ва Североморск шаҳарларида байрам мушакбозлиги ўтказилсин.

Ишончим комилки, Армия билан Флот бундан буён ҳам Совет давлати хавфсизлиги, бирлиги ва барқарорлигининг ишончли кафили бўлиб қолаверади.

СССР мудофаа вазири Совет Иттифоқи Маршали
Д. ЯЗОВ.

ВАТАН ПОСБОНЛАРИ ШАРАФИГА

22 февраль куни Тошкентда шонли сана — Совет армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг 73 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди.

Алишер Навоий номидаги Давлат Академик Катта опера ва балет театри байрамона безатилган. Бу ерга фирқа, уруш, қуролли кучлар ва меҳнат фахрийлари, ҳарбий бошлиқлар, Тошкент гарнизонининг жангчилари, байналмилалчи жангчилар, Ўзбекистон пойтахти меҳнат жамоаларининг, шўро, фирқа ва жамоат ташкилотларининг вакиллари келишди.

* * *

Кеча ЎзЛКЁИ Марказий Қўмитасида Шўро армияси ташкил қилинган куннинг 73 йиллигига бағишланиб, Туркистон ҳарбий мавзесида хизмат қилаётган зобит ва аскарлар билан учрашув бўлиб ўтди.

Учрашувни жумҳурият комсомоли Марказий Қўмитаси саркотиби А. Носиров қисқача кириш сўзи билан очди. У ўз нутқида армия ва комсомол ўртасида тобора анъанавий тус олаётган дўстлик алоқалари ҳақида сўзлади. Йиғилганларни байрам билан табриклаб, уларнинг келгуси ишларига муваффақиятлар тилади.

Сўзга чиққанлар комсомол ёрдамида амалга оширилаётган хайрли ишлар ҳақида гапирдилар. Жумҳурият байналмилал ва заҳирадаги жангчилар ассоциациясининг раиси В. Мельничук ўз сўзида комсомол билан ҳамкорликда олиб борилаётган ишларга баҳо бериб ўтди.

Учрашув охирида зобит ва аскарларга ЎзЛКЁИ Марказий Қўмитасининг фахрий ёрлиқлари ва эсдалик совғалари топширилди.

ВИЛОЯТ КОМСОМОЛ ҚЎМИТАСИ ПЛЕНУМИ

Сурхондарё вилоят комсомол қўмитасининг V пленуми бўлиб ўтди. Вилоят комсомол қўмитасининг Ўзбекистон ЛКЁИ XXIV съезди қарорларидан келиб чиқадиган вазифалари, вилоят комсомол қўмитасининг молиявий масалалари кўрилди. Ушбу масалалар юзасидан вилоят комсомол қўмитаси биринчи котиби Ў. Холмонов сўзга чиқди. Қўмитанинг 1991 йилги бюджети тасдиқланди.

Шунингдек, пленумда ташкилий масала кўрилди. Вилоят комсомол қўмитасининг котиби В. Белюстов БЛКЁИ МҚ ихтиёрига кетганлиги учун вилоят комсомол қўмитасининг котиби ҳамда бюро аъзолиги вазифаларидан озод қилинди. Аввал вилоят комсомол қўмитасида котиб бўлиб ишлаб келаётган Б. Хўжамқулов, котиб — мактаблар бўлимининг мудири бўлиб ишлаб келаётган Ж. Аъзамова вилоят комсомол қўмитаси котиблари этиб сайландилар.

Пленум ишида Ўзбекистон ЛКЁИ Марказқўми котиби И. Бибиков қатнашди.

ТАРБИЯ ОДОБДАН БОШЛАНАДИ

Хушхулқ одам меҳмонга борганда, кўчада, уйда ўзини қандай тутиши, танишлари, ўртоқлари, қариндошлари билан қандай саломлашиши керак? Тошкентдаги 234-мактаб ўқувчилари «Одобнома» дарсида инсон хулқининг ана шу ва бошқа нозик томонларини ўрганишмоқда. «Одобнома» дарси бу ерда биринчи синфдан бошлаб ўқитиладиган мажбурий фан сифатида жорий этилган.

Бу муаллимлар жамоасида кейинги вақтларда анчагина янгиликлар пайдо бўлди. Гимназия синфлари очилди, инглиз тили ва информатика чуқур ўргатилмоқда, ўғил болалар ва қизларни алоҳида ўқитиш юзасидан тажриба ўтказилмоқда. Мактаб яхши моддий базага эга. Уни жиҳозлашга оталиқ ташкилоти — «Семурғ» фирмаси ёрдам бермоқда. Лекин муаммолар ҳам кам эмас, қолаверса бундай муаммолар жумҳуриятнинг бошқа кўпгина мактаблари учун хосдир. Булар ўқувчиларни икки сменада ўқитишга мажбур бўлинаётгани, синфларнинг ва муаллимларнинг етишмаслигидир.

Тошкентнинг Собир Раҳимов ноҳияси халқ таълими системаси ходимларининг мактабда бўлиб ўтган учрашуви шу муаммоларни ҳал этишга бағишланди. Учрашувда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси раисининг ўринбосари Э. Самандаров, Ўзбекистон ССР Президентининг маслаҳатчиси Б. Назаров, жумҳурият Халқ таълими вазирлигининг раҳбарлари иштирок этдилар.

Шу сонга хабар

Қўқонда янги мадраса

— Ўз ҳисобимдан талабаларни овқатлантирмоқчиман, — деди онахон. — Уларнинг бир кунлик овқати неча пул бўлади?

Айтишди.

Биз ҳам ҳисоблаб кўрдик. 150 талаба учун бир кунда кам деганда тўрт маҳал қозон қайнаши керак. Демак, ўрта ҳисобда 300-400 сўм сарф бўлади. Онахоннинг атагани бундан ортиб қоларкан.

Қўқонда биз ана шу воқеанинг гувоҳи бўлдик. Шаҳарда Муқимжонбой деган бадавлат кишининг кенг, мўл-кўл боғи бўларди. Кейинчалик бу боғ «Мирний» кашшофлар лагерига айлантирилди. Олатасир ўзгаришларнинг шарофати билан лагерь ўрнида мадраса ташкил этилди. Мадрасада ўқиш илинжида юрганлар кўп. Лекин махсус кўрикдан ўтганларгина бу ерда таҳсил олишлари мумкин.

— Бу ердаги барча юмушларни толибларнинг ўзлари бажаришади,— дейди мадраса мударриси Мухторжон Муроджон ўғли. — Бу уларни ҳаётга тайёрлайди, рўзғор ишларига, уни бошқаришга ўргатади. Шунингдек, ёрдамчи хўжалигимиздаги ишлар ҳам уларнинг зиммасида.

Толибларга ёрдам қўлини чўзмоқчи бўлганлар жуда кўп. Лекин мадраса ҳисоб ёрлиғини кўпчилик билмайди. Мана у. **Қўқон ЖСБ, ҳисоб № 30700790.**

Ўз мухбиримиз.

Ғазал мулки султонига таъзим...

Кўҳна Бухоро вилоятининг Бухоро ноҳиясидаги Алишер Навоий номи билан аталувчи 4-ўрта мактабда Бухоро Давлат муаллимлар олий билимгоҳи ўзбек адабиёти куллиёти, Бухоро вилояти «Китобхон» жамияти ҳамкорлигида нафосат давраси ташкил этилди. Таниқли навоийшунос олимлар синфларга бўлиндилар. Шу куни бешинчи синфдан 11 синфгача Навоий дарслари ўтказилди.

Дарс тугагач, ҳамма катта залга тўпланди. Ғазалхонлик куйга, шеърлар саҳна асарига уланди. Бухоро вилояти ёзувчилар уюшмаси масъул котиби Тошпўлат Аҳмедов бобомизга бағишланган шеърларидан ўқиб берди. Мактаб ўқувчилари ўзларини қизиқтирган саволларга тўлиқ ва аниқ жавоб олдилар.

Давра сўнггида «Китобхон» жамияти аъзолари кечада фаол қатнашган болаларга янги китоблар тақдим этдилар.

Беҳзод ХОЛМИРЗА ўғли.

Буюк саркардамиз — 89 ёшда

Бу йил Тошкент шаҳридаги Собир РАҲИМОВ ноҳиясининг буюк саркардамиз номи билан атала бошлаганига 20 йил тўлади.

Дарҳақиқат, қуёшга қўл чўзиб, кечаю-кундуз унинг чиқишини илҳақ бўлиб кутаётган биринчи ўзбек генералининг ҳайкали пойтахтдаги энг кўркам симмолардан биридир. Куни кеча шу муқаддас майдонда буюк саркарда туғилган кунининг 89 йиллигига бағишланган маросим бўлиб ўтди. Собир РАҲИМОВ ролини қиёмига етказиб ижро этган санъаткор, СССР халқ артисти Зикир МУҲАММАДЖОНОВ ўз халқини жондилидан севган ва унинг тинчлиги, осойишталиги йўлида курашган саркарда ҳақида ҳаяжонланиб сўзлади.

Маросимда Собир РАҲИМОВ ноҳияси фирқа қўмитасининг котиби Насиба Иброҳимова, ноҳия спорт қўмитасининг раиси Борис Раумяев, Абдулла НАБИЕВ номидаги кашшофлар уйининг ходимлари, шунингдек, ўрта мактабларнинг ўқувчилари ва ўқитувчилари иштирок этдилар.

Йиғилиш сўнггида биринчи ўзбек саркардаси ҳайкалининг пойига гулчамбарлар қўйилди.

Эшитдингизми, ўқидингизми?

● СССР Президенти М. С. Горбачевнинг Ироқ Ташқи ишлар вазири Т. Азиз билан музокаралари тугаши биланоқ совет раҳбари АҚШ Президенти Ж. Буш билан телефон орқали узоқ суҳбатлашди.

● ЛИТВА жумҳуриятининг собиқ Бош вазири К. Прунскене хориждан ўз юртига қайтиб келди. Кейинги пайтда кўпгина рўзномаларда унинг чет элда қолиб, «Литвага ёрдам» халқаро жамиятига ёрдам кўрсатиши» ҳақида ёзилганди. Ҳатто К. Прунскене ўзига сиёсий бошпана изламоқда, деб башорат ҳам қилишганди.

Ҳозирги кунда собиқ бош вазир жумҳурият Олий Кенгашида ўз фаолиятини бошлаб юборди. Ҳали у ўз шаънига анча-мунча дашномлар эшитса керак.

● СИЗГА матбуотдан маълумки бундан чамаси икки ой муқаддам СССР Вазирлар Кенгашининг собиқ Раиси Н. И. Рижков оғир юрак хасталигига чалинган эди. Касалхонада даволангандан сўнг маълум муддат санаторийда дам олди. Бундан бир неча кун муқаддам шифохонадан анча соғайиб чиқди. Шифокорларнинг хулосасига қараганда унинг соғлиги анча яхши.

● АЛБАНИЯНИНГ Тирана шаҳри марказий майдонига минглаб талабалар тўпландилар. Улар мамлакатнинг собиқ раҳбари, халқнинг «доҳийси» Энвер Хўжага қўйилган улкан ҳайкални ўз ўрнидан олиб ташладилар. Рейтер ахборот агентлигининг хабарига қараганда бу воқеа содир бўлган вақтда майдонда 100 минг одам бўлган.

● «МЕДЕО» Совет—Югославия қўшма ишлаб чиқариш корхонаси оксидланган қўнғир кўмирдан биоминерал ўғитлар тайёрлашни йўлга қўйди. Бундай ўғит экология жиҳатидан тоза сабзавот ва мевалар етиштириш имконини беради. Бундай «ҳосилдорлик дармон-дорилари» кўп йиллар мобайнида мамлакатнинг турли минтақаларида синаб кўрилди ва ҳамма жойда уларни тупроққа аралаштириш катта самара берди. Кўпгина қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлиги кўпайди.

● ТАТАРИСТОН олимлари битумдан нефть ажратиб олиш усулини ишлаб чиқдилар. Жумҳурият ҳудудида ер остидаги битум заҳираси бир неча миллиард тонна, деб ҳисобланмоқда. Канадада бу хом ашё кон усулида, Татаристонда эса уни қудуқлардан қазиб олинади. Экология нуқтаи назаридан шундай технология афзалроқдир.

● УРГАНЧ авиаторлари ўзлари учун турар-жой шаҳарчаси қуришга киришдилар. Шаҳарча аэровокзал комплекси ёнида бунёд этилмоқда.

Урганч авиакорхонаси бу ерда икки тартибда қурилаётган ўнлаб уйларнинг муҳандислик коммуникациялари ҳақини ўз ҳисобидан тўлаш мажбуриятини олди. Уй қураётган ҳар бир кишига авиакорхона жамғармасидан саккиз минг сўм қарз ажратилди.

● ФАРҒОНА ёғ-мой комбинатида тақчил маҳсулот — «Экстра» гуруҳидаги атир совун ишлаб чиқариш ҳажми энди йилига ўн тўрт минг тонна кўпаяди. Корхона ишлаб чиқариш қувватларини кенгайтириш ҳисобига ана шундай натижага эришилади.

Комбинатда автоматлаштирилган цех қурилишига киришилди. Бу ерда яқин кунларда юқори сифатли совун ишлаб чиқарила бошланади. У «Веббер зеландер» немис фирмасининг технология ускуналари билан жиҳозланади.

ХАЛҚ АРМИЯСИ

(Боши 1-бетда).

Бизнинг лойиҳамизда Қуролли Кучлар ислоҳотини давом эттириш ва уни 2000 йилгача уч босқичда тугаллаш режалаштирилган. Менимча, муддатлари тўла-тўкис асослаб берилган, бинобарин қандайдир сусткашлик ҳақида гапириш нотўғри бўлур эди. Биз у ёки бу тадбирларни белгилар эканмиз, мамлакат хавфсизлигига доир мулоҳазаларимизгагина эмас, шу билан бирга жамиятдаги мавжуд воқеликка, шу жумладан иқтисодий ва ижтимоий аҳволга ҳам асосланганмиз.

Мисол учун 1994 йилгача мўлжалланган биринчи босқични олиб кўрайлик. Шу босқич давомида ядровий ва оддий қуролларни қисқартириш, қўшинларни шарқий Оврўпо мамлакатларидан ва Мўғилистондан олиб чиқиб кетиш режалаштирилган. Бунинг учун қўшинларни кўчиришни, жойлаштиришни, қурол-яроғларни ва ҳарбий техникани жойлаштиришни таъминлаш, шунингдек оператив ва бошқа режаларни қайтадан ишлаб чиқиш талаб қилинади. Бундай иш ҳам вақтни, ҳам харажатларни талаб қилади. Айниқса бу уй-жой масаласига дахллидир.

Мудофаа вазирлиги бу мамлакатлардан олиб чиқилаётган қўшинларни жойлаштириш, ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзоларига зарур турмуш шароитини яратиш учун ўз томонидан мумкин бўлган ҳамма ишни қилмоқда. Қўшинлар ғарбий гуруҳлари ҳарбий хизматчиларининг оилаларини уй-жой билан таъминлаш учун махсус дастур ишлаб чиқилди ҳамда СССР ва Германия ҳукуматлари ўртасида битим тузилди. Менга Совет-Германия Қўшма бошқарув комитети совет қисмининг раиси сифатида ушбу дастур амалга оширилишига раҳбарлик қилиш топширилган.

Битимга биноан мамлакатимиз ҳудудида 4 миллион квадрат метр уй-жой ёки салкам 72 мингта квартира қурилиши керак. Шунинг ярмини — 2 миллион квадрат метрини чет эл фирмалари қуради. Маълумки, ана шу мақсад учун Германия 7,8 миллиард марка ажратди.

Ҳарбий ислоҳотнинг шу босқичида янги шароитда ҳарбий қурилишни тартибга соладиган янги қонунларни ҳам ишлаб чиқиш лозим бўлади. Аслида, бу иш ҳозироқ амалга оширилмоқда. Чунончи мудофаа тўғрисидаги Қонун лойиҳасини кўриб чиқиш якунловчи босқичга ўтди. Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисидаги, ҳарбий хизматчиларнинг мақоми ҳақидаги қонунларнинг лойиҳалари матбуотда эълон қилинди.

Шубҳасиз, ҳарбий масалаларга доир янги қонун ҳужжатлари зарур. Лекин биринчи навбатда Армия билан Флотнинг тузилиши қоидалари, жумҳуриятларнинг Қуролли Кучлар олдидаги мажбуриятлари аниқ баён қилиб берилган иттифоқ шартномаси зарур. Буларнинг ҳаммаси ҳарбий ишда бундан кейин зарур ўзгартишларни амалга оширишнинг ишончли ҳуқуқий кафолати бўлиши керак.

Мен ҳарбий ислоҳот доирасида амалга ошириш лозим бўлган тадбирларнинг бир қисмигагина тўхталдим. Кўриб турибсизки, жуда катта ишларни бажаришга тўғри келади.

Энди эса, сиз айтганингиздек «қийин масала» тўғрисида. Миллатлараро можарони ҳал қилишда ҳарбий бўлинмаларнинг иштирок этишини нормал ҳодиса деб бўлмайди. Лекин юз бераётган воқеаларга реал назар солайлик. Бир қанча жумҳуриятларнинг раҳбарияти ўтказиб келаётган СССР Конституциясини, СССР қонунларини тан олмаслик сиёсати, ўз миллий қуролли бўлинмаларини тузиш йўли, ажрамачилик кайфиятлари ички сиёсий беқарорликни кучайтирмоқда.

Болтиқбўйидаги сўнгги воқеалар улар миллий нифоқ уруғини сочишга, халқни армияга қарама-қарши қўйишга, уларни бир-биридан ажратиб ташлашга қаратилганлигини яна бир бор тасдиқлади. Вазият аввалги таниш воқеаларга ўхшаш бўлиб қолди, ажрамачи кучларнинг бошқача иш тутишини кутиш ҳам мумкин эмасди.

Ҳарбий тўнтариш хусусидаги ғаразли гаплар мутлақо асоссиздир. Ҳақиқат шундан иборатки, бизнинг армиямиз ҳамиша бошига кулфат тушган одамларга ёрдам беришга тайёрлиги билан ажралиб турган. Шундай бўлган ва шундай бўлиб қолаверади!

Чинакам халқчил Совет Қуролли Кучлари ўз конституцийвий бурчини муносиб бажариб келди ва ҳозир ҳам бажармоқда — совет халқининг тинч меҳнатини, қайта қуриш ғалабаларини ҳимоя қилмоқда.

ЖАВОБГАРЛИК

Кеча таҳририятимизга Тошкент вилоят матбуот бошқармаси бошлиғи Шавкат Миралимов сим қоқди: «Украинадан келдик. Делегация сафида мен ҳам бор эдим. Киев ҳамда Полтава вилоятида хизмат қилаётган йигитларимиз ҳузурида бўлдик. Бир ҳафта улар билан бирга «хизмат қилдик». Казармаларда ётиб, аскарлар ошхонасида овқатландик. Таассуротлар яхши-ю. Лекин...»

Сездик. Чунки бизнинг жумҳуриятимиздан юборилаётган делегациялар ҳарбий қисмларга бекорга бориб келишмаяпти. Шавкат ака охири «сир»ни очди: «Киев шаҳридаги бўлинмалардан бирида хизмат қилаётган йигитлардан хат олувдик. 11 киши имзо чеккан. Бормасак бўлмади. Вилоят кенгашининг депутати А. Солижонов ҳамда Янгийўл бирлашган ҳарбий комиссариати ходими И. Поповлар менга ҳамроҳлик қилишди. Шароит билан танишдик. Кўпам ёмон эмас. Овқатланиш, ётиш-туриш яхши. Командирлар ҳам муомалали. Лекин ўша йигитлар билан суҳбатлашиб билсак, бечораларнинг уч-тўрттаси айнан бизлар йўл қўйган хато туфайли азобланишаётган экан. Яъни, бирининг тили «чучук», яхши гапиролмайди. Яна бири чап қўлини кўтаролмайди. Қийналади. «Фуқаролар мудофааси бўлинма»сида хизмат қилади. Фавқулодда ҳодисалар, кутилмаган вазиятлар бўлиши мумкин. У ёққа бориб «менинг қўлим ишламайди, бодим бор» деб кўришсин, қани ким тинглайди? Жеркиб беришади: «Сени армияга жўнатган тиббий комиссиянинг кўзи қаёқда эди? «Яроқли» деб ёзиб беришган бўлса, энди хизмат қилишга мажбурсан!» Охири, биздан мадад сўрашган. Қўлимиздан келгунича уларга ёрдам бераяпмиз. Насиб этса, ижобий ҳал этилади.

Полтава вилоятидаги бўлинмада ҳамюртимиз, асли сирдарёлик А. Сахаров деган киши командирлик қилар экан. Жуда яхши кутиб олди. Ўзбекистондан 75 нафар аскар бор экан. «Ҳаммаси аҳил, иноқ. Бирон гап-сўз бўлса менга келишади» дейди командир. Юртдошларимиздан бир нечтасининг исм-фамилияларини қувониб тилга олдилар. Комсомоллик катта сержант Меҳмонхон Сиддиқхонов, Калинин ноҳиясидан сержант Тоҳир Жамилов, Ўш вилоятидан кичик сержант Камолиддин Тожибоев, қувалик Тоҳир Нурматовларни ён дафтаримга ёзиб қўйган эдим...»

(Ўз мухбиримиз)

ИБРАТЛИ ТАШАББУС

Мирзачўл жамоатчилиги вакилларининг делегацияси Қозоғистоннинг Жезқазған вилоятидан қайтиб келди. Улар Ўзбекистондан, жумладан Сирдарё вилоятидан борган 150 йигит хизмат қилаётган ҳарбий қисмда меҳмон бўлдилар. Делегация аъзолари уларга жумҳурият ва ўлка турмушида юз бераётган энг муҳим воқеалар тўғрисида гапириб бердилар, катта концерт программасини намойиш этдилар. Улар аскарларга анча-мунча совға, жумладан миллий чолғу асбоблари, китоблар, рўзнома ва ойномалар, ёзув қуроллари ва албатта, Мирзачўл ерининг сахий неъматлари — олма, узум ҳамда мева қоқилари олиб бордилар.

Бу Сирдарё вилоят комсомол қўмитасининг ташаббуси билан ташкил этилган иккинчи сафардир.

АСКАР НОНИ ШИРИН БЎЛСА...

Бу сўзлар таҳририятимизга бир даста суратлар йўллаган мухбиримиз Аъзамжон МИРЗАЖОНнинг мактубидан. Шукр қиласан киши, хайрли ишнинг бошланиши. Қанийди, элдошларимизнинг ҳаммаси Ўрта Осиё ҳудудларида ўз хизматларини ўташса. Армияга нисбатан одамларнинг ҳақли эътирозлари кўп марта такрорланяпти. Аммо марказда ҳамон жимлик. Ҳарбийлар ҳам ён бергилари келмайди. Ахир ким ҳам нони яримта бўлишини истайди. Лекин қурилиш қисмлари ҳақида айтилаётган гап-сўзларнинг ҳаммаси ҳақиқат. Қанчалаб сиҳат-саломат кетган йигитларимизнинг беллари букилиб қайтди. Сибирь, чекка Шимолнинг қаҳратон совуқларига ҳар қандай соғлом кишининг ҳам бардоши етавермайди. Инсон танаси тош бўлса экан. Ўтган йили жумҳурият президентининг чиқарган махсус фармонига биноан энди чет ўлкаларда жойлашган ҳарбий қурилиш қисмларига Ўзбекистондан аскарлар олинмаслиги айтилди. Фармон юқори давраларда самимий кутиб олинмаганлиги рост. Шундай бўлса-да, бу барибир бизнинг халқимиз учун ўз вақтида қабул қилинган қадамлардан бири.

Хайрли қадамлар қўйиляпти. Аскар нони ҳеч қачон яримта бўлмасин. У доим бардам бўлса, унинг ортида соғиниб кунлар санаётган меҳрибонларнинг ҳам кўнгли тинч бўлади. Элу-улуснинг боши тўйдан чиқмайди...

ВАТАН ФАРЗАНДЛАРИ

Уруш кўрган одамлар

Бу дунёнинг урушлари кўп экан. Ғолиблари ҳам, мағлублари ҳам беҳисоб. Аммо бу талотумлар ҳеч бир халққа Бахт келтирмаган. Балки баъзилар «ахир бир замонлар ана шундай уруш, босқинлар туфайли халқлар бойиган, хазиналари тиллоларга тўлиб кетган. Заминлари кенгайган-ку» дер ҳам. Йўқ, одамзот қони, жони эвазига қўлга киритилган бойликлар, ерлар ҳеч қачон халққа вафо қилмаган. Жабрини шулар тортган. Уларни санаб саноғига етгунча...

Таҳририятимизга машҳур ўзбек генералларидан бири ташриф буюрди. Тетик, бардам, сочларига кам оқ оралаган. Ҳалиям ҳарбийча салобати бор. Ўзини таништирди — Собиржон Охунжонов. Истеъфодаги генерал-лейтенант.

У киши аввал бизларни саволга тутдилар:

— Фахрийларни ёзавериб чарчадингларми? Кун сайин сафимиз сийраклашиб бораяпти. Бу кунлар ғанимат, болаларим. Йиллар шафқатсиз. Умр кутиб турмайди. Бизлар ҳам меҳмонмиз...

Хижолат чекамиз. «9 майга бағишлаб махсус саҳифалар тайёрлаяпмиз» деб кўнглини кўтарамиз. Баҳона-да. Шунга ҳам суюнишади. «Шукр, умрларингдан барака топинглар». Аслида-чи?

Бундан 5-10 йиллар бурун кўксини орден-медаллар тўлдирган, ҳассаларга суянган кишилар кўчаларни тўлдириб юришарди. Гоҳо дўкон ё тайёрагоҳ, темир йўл кассаларида ўз ҳақини талаб қилиб тортишаётган отахонларни билиб-билмай койиб берардик ҳам. (Ҳозир ҳам шу аҳвол): «Арзимаган нарсага ҳадеб тортишаверасизми отахон? Бир уруш кўрган сизлармиз?» Боласи тенги гўдаклардан шундай гапни эшитгач, бирови жимгина аламини ичига ютиб ҳассасини тўқиллатиб жўнаб қоларди. Бирови эса жаҳл билан ноинсоф мудир ё кассирга қўшиб ҳалиги «ақлли»ни ҳам аямай, бўралатиб сўкиб ташлар ёки олдига солиб қувар эди. Бугун сезмаяпмиз. Лоқайдмиз. Улар аста-секин умрларини минг азобда яшаб, кун кўриб, кўрмай орамиздан кетиб қолишяпти. Генерал ҳам бекорга куйинмади...

— Собиржон ака, 23 февраль, 9 май... шу байрамларни қандай кутиб оласиз?

— Бир суйинаман, бир йиғлайман. Минг азобларни кўраман. Байрам гоҳо татийди, гоҳо... Бола-чақаларим, невараларим, қуролдошларим билан овунаман. Шундай кунларга етолмаган дўстларимнинг умрини яшаётганимдан бошим осмонга етади. Баъзан урушлар тушларимга кириб чиқади. Лекин барибир бу кунларга осонликча етиб келмадик.

Биргина ўзимдан қиёс. Оиламиздан уч киши урушда бўлдик. Мен тирик қайтдим. Қариндош-уруғларимиздан 14 нафари ҳали ўн гулидан бир гули ҳам очилмай ҳалок бўлди. Бу уруш солган аламни санолмайман. Киев мудофааси, Волгабўйи, Сталинград, Ростов Дон, Луганск, Берлин... сингари ўнлаб шаҳарларнинг қонли йўллари хотирамда муҳрланиб қолди. Ҳар йили икки байрамни ҳам интиқ кутаман. Тириклар кўнглини сўраб, шаҳидлар руҳига дуолар ўқийман.

— Бизнинг авлод эса доим армон қилади. «Елкамизга офтоб теккан маҳаллар генералларимиз ҳам, қаҳрамонларимиз ҳам кўп чиққан эди. Энди уларнинг издошлари етишармикан? Замон бошқача» деб. Сизни ҳам шу ўй, армон қийнайдими?

— Тўғриси, мени қийнаётган ташвиш ҳам ўзи шу. Хўп, булар Миркомил Миршаропов, Собир Раҳимов, Мамадали Топиболдиев сингари машҳур кишилар билан қачонгача фахрланишади дейман. Менинг бормаган жойим, кўрмаган манзилим қолмади ҳисоб. Энди бизнинг замон бўлакча эди. Одамлари ҳам. Лекин пешонамиз шўр экан. Энг даҳшатли синов уруш бўлди. Аммо шундай алғов-далғов пайтларда ҳам ўзбеклардан таниқли зобитлар етишиб чиққан. Ҳатто генералларгача. Улар орасида маршал бўладиганлари ҳам бор эди. Афсус...

Балки кимдир бу тафовутда даврни «айблар». «Сизларни шунга мажбур қилган» деб. Йўқ! Мен бунга қўшилмайман. Тўғри, сизлар ҳам ўша йилларда яшагангингизда шундай бўлиши табиий эди. Чунки ҳар бир авлоднинг ўз «синов майдони» бўлади. Мана сизнинг авлодингизни афғон уруши синаб кўрди-ку?

— Лекин бу бало «синов майдони» эмас эди. Афсус, ўзбеклардан генералларнику қўяверинг, ҳатто «Совет Иттифоқи Қаҳрамон»лари ҳам чиқмади...

— Бу урушнинг мақсади бошқача эди-да? Биз Ватан учун жанг қилган эдик. Ахир у пайтлар бир қарич ер учун неча ўнлаб қурбонлар берилган. Афғон эса бизнинг тупроғимиз эмас эди. Бу бутунлай бошқа мавзу.

«Синов майдони»га қайтайлик. Тарихдан маълум, энг зўр ҳарбий тактик қонун-қоидалар, усуллар бизнинг Шарқда яратилган. Ахир соҳибқиронимиз Амир Темурнинг жорий этган тузукларини ўқигандирсиз. Биласизми, ҳарбий билим юртлар ҳамда академияларда бизларга немис Бисмарк Клавузевецнинг тактикаларини ҳам ўтишарди. Америкада эса Темурнинг тузуклари дарс сифатида ўқитиларкан. Ўзимизда эса бунинг тескариси. Бизнинг қонимизда ҳарбий ишларга мойиллик бўлган. Лекин кейинги авлод анча эринчоқ чиқиб қолди. Ҳатто ўз тарихимизни билишга қизиқмай қўйдик. Балки бу ўкинч кимларгадир оғир ботар. Аммо ҳақиқатдан кўз юмиб бўладими? Ҳамма «касаллик» шунда. Кўп нарсаларга қўл силтадик. Охир-оқибат мана бугун «200-юк»ларни қучоқлаб йиғлаяпмиз. Аслида ўз томиримизга ўзимиз болта урганимизни англашни истамадик. Албатта бу хатолар биздан бошланган эди. Ёлғон ваъдаларга ишониб яшадик. «80-йилларда коммунизм бўлади» деса севиндик. Сизларни бошингизни силашга қўлимиз тегмади. «Ҳарбий ўқув юртларида ўзбеклар ниҳоятда кам» деса ишонмадик. Ягона ҳарбий мавземизда нечта ўзбек зобити ишлаётганини бармоқ билан санашяпти. Бу кимнинг хатолари. Аввало ўзимизнинг. Энди кўзимиз очиляпти.

Ноумид бўлмайлик. Ҳали орангиздан етук, забардаст ўзбек зобитлари ҳатто космонавтлар чиқишига ишонаман. Фақат интилиш керак. Курашиш керак. Бу авлодга ҳам осон бўлмади. Бир ёқда миллий низолар, иқтисодий танглик, сиёсий рақобатлар жанги сизларни гангитиб қўяётгани рост. Бир ёқда эса эртанги кунга ишончсизлик руҳи устунлик қилаётир. Ҳозир одамлар илм эгаллашга эмас, аксинча кун ўтказишга, қорин тўйғазишга кўпроқ интилмоқдалар. Бу ҳам яхшиликка томон эмас. Санайверсам, дардлар кўп.

— Яна ортга — бундан сал кам эллик йил бурунги воқеаларга қайтайлик. Сиз командирлик қилган автоматчилар ротаси ҳақида кўп эшитганман. Айтишларича, аксарият жангчилар ўзбеклар экан...

— Сталинград жангларида қатнашганимда 23 ёшда эдим. Қирчиллама пайтим. Ҳеч нарса кўзга кўринмайди. Юз нафар автоматчилар ротасини менга топширишди. Ҳаммаси ўзбеклар. Улар орасида 18 ёшлилари ҳам, ҳатто 35 ёшга тўлганлари ҳам бор эди. Ҳозир тирик, бугунги яхши кунда эслаб қўяй, қувалик Мадумаржон ака Сотволдиевни. Энг каттамиз, «дед»имиз шу киши эди. 1941 йилнинг декабрида Ўзбекистондан чақирилган аскарлардан иборат 90- ва 94-алоҳида ўқчи бригадалари тузишган экан. Омад чопиб, юртдошларим билан тушиб қолдим. Энди биз кўрган даҳшатларни бир бошдан айтаверсам, ишонмайсизлар.

— Собиржон ака, мени доим ҳайратга солиб келадиган нарса, эсимни танигандан бери уруш ҳақидаги киноларни қолдирмай кўраман. Бирига гоҳ ишонаман, гоҳ шубҳага бораман. Бу бекорга эмас. Боиси, шу фильмларнинг деярли кўпида бизникиларнинг қўли доим баланд келаверади. Имоним комилки, шундай фильмларни урушни ўз кўзи билан кўрганлар кам томоша қилишса керак...

— Энди очиғи, ҳаёт бошқа, кино бошқада. Шубҳангизга мен ҳам қисман қўшиламан. Киноянгиз ўринли. Ахир кинони олишади. Ҳақиқий урушни кўрсатиш осонми? Урушни кўрганлар билади унинг даҳшатини. Илоё, энди ҳеч кимнинг бошига тушмасин у кунлар. Бекорга суҳбатимиз аввалида «пешонамиз шўр экан» демадим. Биз нимага ишонардик? Билардик, немисларнинг биздан кўра қанчалар устунлигини. Ҳатто СССРни босиб олади деган хавотир ҳам йўқ эмасди. Ахир биринчи ва иккинчи йилларнинг қандай даҳшат солганини эшитгансизлар. Худди ана шу икки йил ҳақида сизларни ишонтирадиган асарлар, фильмлар йўқ ҳисоб. Бу уруш ҳақида тарихчилар ҳам бор ҳақиқатни айтишга шошилмаяптилар. Лекин ўша пайтда бизнинг руҳимиз тетик эди. Ғалаба қилишимизга қаттиқ ишонардик. Балки ана шу ўта ишонувчилигимиз учун ҳам бизнинг берган қурбонларимиз сони беҳисобдир.

Яширмаслик керак, урушнинг дастлабки йили енгилдик. Бизникиларни роса қийратишди. Айниқса ғарбий чегараларимиздан айрилдик. Бу ҳақда юраги бутун одам гапирса экан. Ундайларнинг ўзи кам. Уруш, ўлим кўрган одамларга қийин. Гоҳ қайсарлик қилишади. Гоҳ одамохун бўлиб қолишади. Тилини ҳеч тополмайсиз.

Келинг, энг оғир кунларда елкадош бўлиб урушга кирган ҳамюртларимни бир эслайин: Майор Абдуллажон Муродхўжаев, артиллерия бошлиғи Файзулла Норхўжаев (генерал-лейтенант), миномётчилар дивизион комиссари Мўйдин Дадабоев, довюрак тўпчи Исмоил Тўхтасинов, Абдуллажон Орзиқулов, капитан Маҳмуд Қирғизов, майор Мустаким Акбаров, атвоматчилар взводининг командири Рўзимат Тошматов, Султонали Пўлатов, катта сержант Аъзамжон Усмонов, Иброҳим Соғатов, Собиржон Эгамбердиев... Уларнинг қайси бирини санайин.

Собиржон аканинг дардлари кўп экан. Аввал ўз оиласи, умр йўлдоши Маҳмудахон ая ҳақида самимий гапларни айтди. Ўттиз йиллик турмуш ташвишлари. Катта ўғли Алишер (Москвада ташқи савдо алоқалар академияси тингловчиси), қизи Дилором (шифокор) ва кенжаси Нўғмонжон (давлат хавфсизлик қўмитаси ходими)лар тўғрисида бир шодмон отанинг суйиниб айтган сўзлари шунчалик бўлар.

Барибир кўнглимнинг бир четида ўзимни қийнаётган саволларга у кишидан жавоб изладим. «Ҳозирги армияга муносабатингиз?»

Узоқ ўйланиб қолди. «Бундан 20-30 йил аввал бу саволга мақтаниб жавоб берган бўлардим. Энди эса қийин. Аввал армияда тартиб ҳам, интизом ҳам бор эди. Зобиту-аскарлар орасида инсоф, диёнат юқори эди. Бир-биримизни суярдик. Миллат ажратиш деган гап бўлмасди. Тўғри, у пайтларда ҳам қитмирлар, безорилар бўларди. «Оқсоқол»ман деб кўкрагига муштловчилар топиларди. Аммо арзимаған нарса учун бир ёқда ўрта осиёлик, бир ёқда кавказ ортиликлар, болтиқбўйилик ёки русияликларга бўлиниб олиб жиққамушт бўлиб қон тўкмасдик. Бугун-чи? Ёқамни ушлайман. Тинчгина, тўрт мучаси омон кетган йигитнинг бир ой ўтмай тобути келиб ўтирса. Ё ҳар хил хўрликларга чидолмай ўз қисмини ташлаб қочиб келса. Шу ҳам инсофданми? Ҳеч бир давлатнинг армиясида қамалганларнинг, ярим жон ва хаста болаларнинг хизмат қилаётганини эшитмаганман. Бу соҳада кўп гаплар бўлаяпти. Ислоҳ ўтказиш таклифлари кўриб чиқилмоқда. Зобит-аскарлар сонини қисқартириш таклифлари тушаяпти. Энди ҳақиқий ислоҳ бўлиши керак. Армия сафига йигитларни саралаб олиш шарт! Жисмоний ва маънавий жиҳатдан соғлом, чиниққан, бақувват йигитлар хизмат қилсин. Қурилиш қисмлари ҳақида ҳукумат сўнгги сўзни айтиши керак. Қачонгача халқ номидан иш кўрилади?...»

У киши Тошкент шаҳар уруш ва меҳнат фахрийлари кенгашининг раиси. Минг бир ташвиш. Бири «уйимга телефон ўтказишда ёрдам беринг» деса, яна бири машина олишда кўмак сўрайди. Бошқаси нафақаси ошмаётганлигидан нолийди. Барининг кўнгли ярим. Хуллас, тиним йўқ. «Бу ишларнинг ҳаммаси савоб-да. Бу дунёда фақат яхшилик қолар экан». Бу Собиржон аканинг соддагина эътирофи.

САВОБ, ИНСОФ, ДИЁНАТ. Одамзотнинг учта буюк туйғуси. Бу сўзларни ҳар куни юзлаб одамлар тилга оладилар. Ҳатто қасамлар ҳам ичишади. Аммо ярми вафо қилади, ярми... Бизнинг табиатимиз қизиқда. Биров чиқиб «пахтани қоралайлик» деса, бирдан қўшилиб жўр бўламиз. Ҳўлу-қуруқ баравар ёнаверади. У ёқда эса пахта орқасидан бир амаллаб кун кўраётган жўжабирдек оилани ўйлаб ўтирмаймиз. Ёки уч-тўрт порахўр қўлга тушса, уларнинг миллати ҳам қип-қизил порахўр. Ота-бобоси жамоага кирмаган бўлса унинг боласи ҳам... Яна биримиз афғон урушини сўкамиз. Бу ёқда унинг жабрдийдалари азоб чекаверади. «Бизнинг айбимиз не? Ахир кўнгилли бўлиб кетмаганмиз-ку! Йигитлик бурчингни ўта деб юборишган бўлса?!» Яна афсус. Бир уруш деб неча минг-минглаб одамларни бадном қиламиз. Онаизорлар, оталар жигар-бағри доғ бўлиб ҳақиқат излайдилар. Асирликда на ўлиги, на тириги номаълум бўлган фарзандига аза очолмаса. Ишонади. Балки ўлмагандир. Биз эса бу ёқда диёнат ҳақида, инсоф ҳақида ваъзлар ўқиймиз. Уруш кўрган одамларнинг кўкрагидан итарамиз...

Собиржон акалар кўрган кунлар қайтмасин. Майли, бизнинг фарзандларимиз «Қаҳрамон» бўлмасин, «Қизил юлдуз» тақишмасин, фақат уруш бўлмаса...

Бекорга Савоб, Инсоф, Диёнат ҳақида сўзламадик. Ўзлигимиздан айрилай деганда кўзлар очиляпти. Ёнгинамизда юрак-бағри хун, урушдан ярим жон бўлиб қайтган оталарни эсламай қўйдик. Бугун яна армонда қолаяпмиз. Улар ҳам ҳисобли. Умр ҳам.

Уруш кўрган одамлар. Улар сизу-биздан кўра кўпроқ асабий, инсофли, қайсар. Уларнинг юраги ёниб кетган. Энди ҳеч кимнинг кўнглини ўкситгилари келмайди. Боиси, Собиржон ака бекорга юқорида «юраги бутунлар кам» демади. Улуғ Ватан уруши ҳақида кўп ёзишди. Кинолар қилишди. Уруш барибир урушлигини қилди. Йигирма миллион (бу ҳисобга бедарак кетганлар, асир тушганлар, очлик азобларидан қирилиб кетганлар кирмайди!) шаҳидлар. Фронт ортида эса яна қанча миллион одам жабр кўриб, ўлиб кетганларнинг ҳисоби йўқ. Бир генерал билан мулоқот баҳона яна уларни эсладик. Қарздормиз. Балки яна беш-ўн йилдан сўнг уларни кўпроқ қадрига етадиган бўлармиз.

Норқобил ЖАЛИЛ,
«Ёш ленинчи» махсус мухбири.

СИНОВ МАЙДОНИ

ХХ АСР КУНДАЛИГИ

УРУШНИНГ БЕШ ҲАФТАСИ

АҚШ давлат котиби Жеймс Бейкер Вашингтон Ироқ қўшинларини Қувайтдан олиб чиқиб кетиш йўллари тўғрисида Бағдод билан музокара олиб бормоқчи эмаслигини айтди. «Ироқ Қувайтдан дарҳол, бутунлай ва ҳеч қандай писандасиз чиқиб кетиши керак», — деди у.

Форс кўрфази районидаги урушнинг беш ҳафтаси давомида кўп миллатли кучларнинг авиацияси Ироқнинг ҳарбий иншоотларига ракета-бомба зарбаси уриш учун жанговар топшириқ билан 86 мингдан кўпроқ парвоз қилди.

Уруш бошлангандан буён Ироқ Саудия Арабистони ва Исроил ҳудудларига 68 ракета отди. Ердаги жанговар ҳаракатлар чекланган тусда бўлиб Америка қўшинлари соқчилик қилиш, разведка ва Ироқ қўшинлари разведка ўтказишига қарши ҳаракатлардан иборат бўлди.

АҚШ конгресси вакиллар палатасининг спикери Томас Фоли Буш маъмурияти СССР Президенти М. С. Горбачев ўртага қўйган режани қабул қилишдан бош тортганлиги муносабати билан таассуф билдирди. «Башарти Саддам Хусайн ўз қўшинларини Қувайтдан сўзсиз олиб чиқиб кетишга рози бўлса, Президент катта қийинчиликларга дуч келади, — деди у Эй-Би-Си телекомпанияси мухбири билан суҳбатда. — Шўро режасини у нима учун рад этганлигини тушунмай қолдим». БМТ Бош котиби Хавьер Перес де Куэльяр Форс кўрфази минтақасидаги тангликни тинч йўл билан бартараф этишга қаратилган шўро ташаббусини ноёб ва тарихий имконият деб атади. Канада Коммунистик фирқаси Яқин Шарққа доир шўро тинчлик ташаббуси хусусида Канада ҳукумати тутган йўлни қоралади.

Американикларнинг кўпчилиги маъмуриятнинг Форс кўрфази минтақасидаги сиёсатини қўллаб-қувватламоқда, лекин шу билан бир вақтда Ироққа қарши урушни тўхтатиш ғоясини маъқулламоқда. Гэллап илмгоҳи ўтказган жамоатчилик фикрини сўраб билиш якунлари ана шундай. Тадқиқот маълумотларининг кўрсатишича, мамлакатда президент Бушнинг сиёсати жуда юксак даражада қўллаб-қувватланмоқда. Савол берилган кишиларнинг 82 фоизи Оқ уй бошлиғининг Форс кўрфази минтақасидаги тангликка ҳозирги ёндашувини маъқуллади. Бироқ бу АҚШ жамоатчилиги можарони бартараф этишнинг тинч воситаларини бутунлай рад этяпти, деган гап эмас. Тадқиқот қатнашчиларининг 71 фоизи Ироқ қўшинлари Қувайтдан чиқиб кетганидан кейин урушни тўхтатишни маъқул кўрмоқда.

Канада миллий мудофаа вазири Уильям Макнайт мамлакат авиацияси Ироқнинг қуруқликдаги қўшинларига қарши операцияларда қатнашажагини эълон қилди. Самолётлар «ҳаво-ер» классидаги ракеталар ҳамда танклар, бронетранспортерлар, артиллерия ва душманнинг аскарларини яксон этишга мўлжалланган бомбалар билан қуроллантирилади. Бу қарор Канада парламентида танқидга учради.

АНЖУМАН ИШ БОШЛАДИ

МАДРИД. Бугун Испания пайтахтидаги конгресслар саройида Оврупо вазирлар кенгаши комитетининг махсус сессияси очилди. Сессия ҳамкорликни ривожлантириш, ишонч ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш масалаларини муҳокама қилади.

Сиёсий маслаҳатлашув ташкилоти сессиясининг ишида Оврупо қитъасидаги 24 давлат — Оврупо кенгаши аъзоларининг вакиллари қатнашмоқдалар. Сессияга ана шу обрўли ташкилотга аъзо бўлмаган мамлакатлар — Шўролар Иттифоқи, Булғория, Польша, Руминия ва Югославия ташқи ишлар вазирлари таклиф қилинганлар.

Кун тартибига Оврупо кенгаши билан Оврупода хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш ўртасидаги муносабатлар муаммоси, Оврупо қитъасининг жаҳон сиёсатидаги фаолиятини жадаллаштириш, Форс кўрфазидаги уруш ва можародан қутилишнинг тинч йўллари, Шимол-Жанубнинг истиқболдаги муносабатлари масалалари киритилган.

Мажлис бошланиши олдидан Чехословакиянинг Оврупо кенгашига киришига бағишланган тантанали маросим бўлди. У Шарқий Оврўподаги мамлакатлар орасида Венгриядан кейин иккинчи бўлиб Оврупо кенгашига аъзо бўлди.

ХАВФСИЗЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДА

БОНН. Мадрид шаҳрида ГФР ва СССР ташқи ишлар вазирлари Ганс-Дитрих Геншер билан Александр Бесcмертнихнинг биринчи шахсий учрашуви бўлди. ГФР ташқи ишлар вазирлигининг матбуот хизмати шуни хабар қилди.

Вазирлар ўртасида бўлиб ўтган суҳбатда, деб таъкидланади хабарда, Герман-Совет муносабатларининг узоқ муддатга мўлжалланган истиқболлари, шунингдек мазкур муносабатларнинг Оврупродаги вазият ҳамда барқарорлик учун аҳамиятига катта эътибор берилди.

Вазирлар Оврупода хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш жараёни янги Оврупо учун Париж хартияси асосида амалга оширилиши кераклиги хусусида якдил фикр билдирдилар. Шу муносабат билан, Г. Д. Геншер юзага келадиган барча муаммолар ушбу хартия руҳда ҳал этилиши кераклигини таъкидлади. Ғарб билан Шарқ ўртасидаги муносабатлар барқарорлик руҳида ривожланиши муҳимдир. У қуролсизланиш сиёсати Оврупонинг бундан кейинги ривожи учун аҳамиятга эга эканини таъкидлади. Қуролсизланиш соҳасидаги Вена битимини амалга ошириш жараёнида пайдо бўладиган масалалар мазкур ҳужжат руҳида ҳал этилмоғи лозим.

Ҳозир Куба мураккаб кунларни бошдан кечирмоқда. Ҳукумат Шарқий Оврупо мамлакатлари ва Совет Иттифоқидан борадиган маҳсулотлар сезиларли даражада қисқартирилгани учун қатъий тежамкорлик режими жорий қилган.

Шунга қарамай, инқилобнинг 33 йиллигини нишонлаётган мамлакат кўпгина соҳалардаги ютуқлари билан фахрланиши мумкин. Айниқса, соғлиқни сақлаш соҳасида. Энг замонавий лойиҳалар асосида қуриб, жиҳозланган шифохоналар, соғломлаштириш муассасалари туфайли Куба сўнгги беш йилда жаҳонда болалар ўлими бўйича энг қуйи даражага тушди. Мамлакатнинг баъзи бир музофотларида эса болалар ўлимига умуман чек қўйилган.

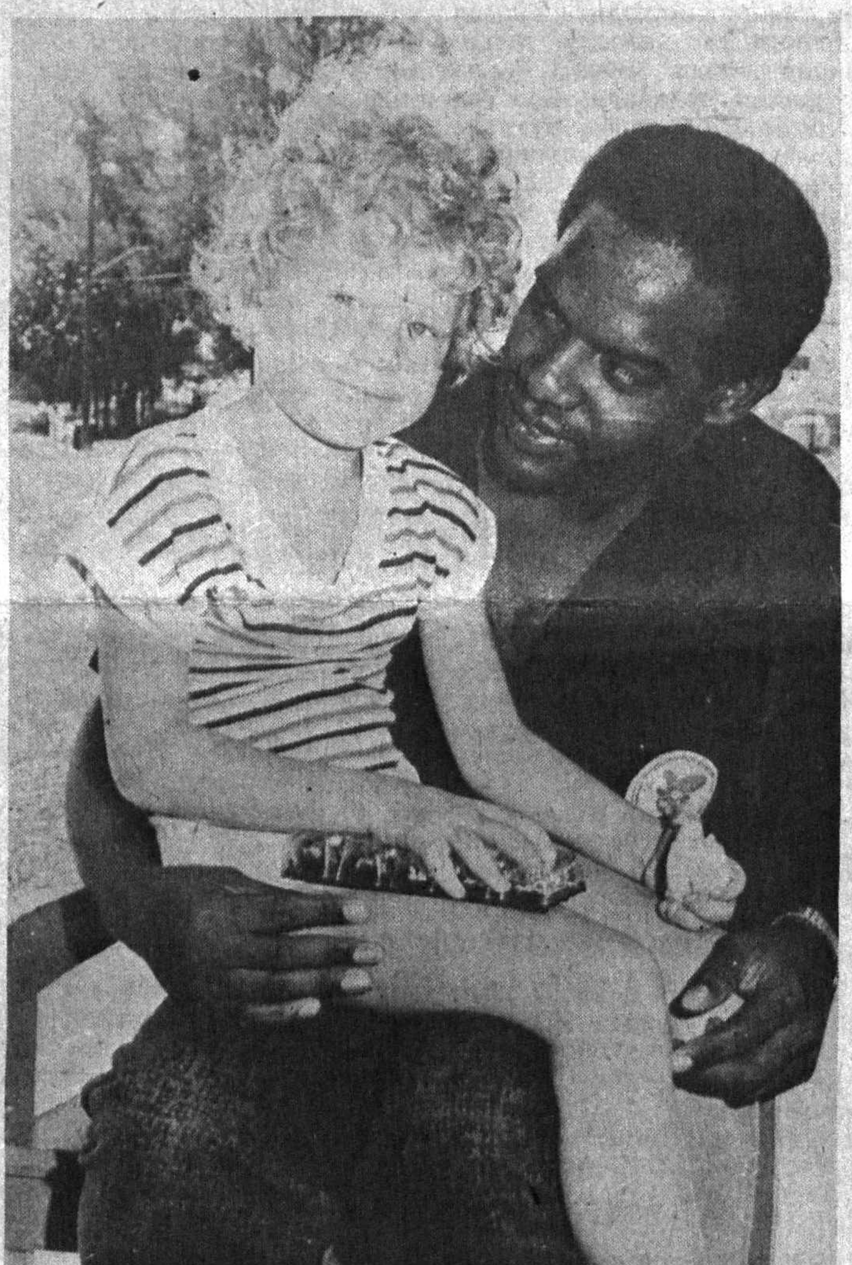

Суратларда: Чернобиль АЭСи фожнаси вақтида жабрланган бола ва Афғон уруши ногиронларининг бир гуруҳи Куба қўналғасига келиб тушгани акс эттирилган.

АИН—ТАСС суратлари.

ХАБАРЛАРДА ОЛАМ НАФАСИ

● ТИРАНА. Албания раҳбарияти Тирана дорилфунуни номини ўзгартиришга рози бўлиб мазкур билим маскани талабалари ва ўқитувчиларининг талабини қондирди. Шу пайтгача дорилфунун мамлакатнинг собиқ раҳбари Энвер Хўжа номи билан аталарди.

● ПРАГА. Чехословакия пойтахтининг Бешинчи ноҳиясида шўро танкчиларига ўрнатилган ёдгорлик ҳозирча бузилмайдиган бўлди. Маълум бўлишича ушбу танк тарихий ёдгорликлар рўйхатига киритилган бўлиб маданият вазирлигининг қарорисиз унинг тақдирини ҳал этиш мумкин эмас экан.

● ТЕҲРОН. Эрондаги Буюк Британия, Дания, Туркия, Италия, Олмония давлатлари элчихоналари ҳудудида қатор портлашлар бўлган. Жароҳатланганлар йўқ. Элчихоналар биноси озгина зарар кўрган.

● САНЬТЯГО. Оловли ер оролидаги Пуэрто-Вильямс шаҳрида авиация ҳалокати рўй берди. «Ланчиле» автокомпаниясига қарашли тайёра учиш пайтида тўсатдан денгизга қулаши натижасида 20 киши ўлган. Бир неча йўловчини балиқчилар қутқаришга улгуришди.

● ПЕКИН. Хитой Япония ҳукуматидан собиқ қўғирчоқ давлат Маньчжоу-Го давлати ҳудудида япон ҳарбийлари 30-40 йилларда қурган кимёвий қурол омборларини тугатишни талаб қилди.

● ДОРУССАЛОМ. Бу ерда Танзания, Уганда, Руанда, Бурунди ва Зоир давлатлари раҳбарлари йиғилиб руандалик муҳожирлар масаласини муҳокама қилишмоқда. Муҳожирлар қабилалар ўртасидаги низолардан сўнг қўшни давлатларга қочишганди.

● ПРЕТОРИЯ. Жанубий Африка Жумҳурияти ташқи ишлар вазири ўринбосари Леон Весселс ирқчиликни мудҳиш хато деб атади. У Жанубий Африканинг оқ танли бўлмаган аҳолисидан узоқ йиллар давомида ирқчилик сиёсати юргизилгани учун узр сўради.

● СОФИЯ. Булғория Вазирлар Кенгаши Раиси Попов ҳукумат НАТО билан бўлган алоқаларни ривожлантириш тарафдори эканлигини, бироқ ҳозирча унга аъзо бўлиш мумкин эмас деб ҳисоблашини маълум қилди.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

МУСИҚА ЎҒРИЛАРИ ТУМШУҒИДАН ИЛИНДИ

● ҲИНДИСТОННИНГ «Сьюпер кассет индастриз» овоз ёзиш компанияси баъзи бир кимсалар унинг маҳсулотларини ўғирлаб сотаётганликлари ҳақида полицияга шикоят қилди. Мамлакат пойтахти — Деҳли шаҳрининг жиноятчиликка қарши кураш полицияси ўзгалар мулкини ўзлаштиришга қарши кураш бўлими Шохдор, Вишвас, Нагор, Лажпат Раи Маркеш каби бир қанча савдо-сотиқ ноҳияларида текшириш ўтказди. Ундан асосий мақсад — «ўзгалар мулкини ўғирлаб» магнитафон кассеталари тайёрлаб сотаётган дўконларни топиш эди. Текшириш вақтида ўн бир мингта ёзилган кассета, улар учун бежирим ишланган қопламалар, овоз ёзувчи ускуналар мусодара қилиниб, қаллоблар иши судга топширилди.

ОНТАРИОНИНГ БАҚУВВАТ ГЎДАГИ

● ТАБИАТНИНГ кароматими, инсоннинг қудратими бу? Ҳар ҳолда бу воқеанинг бўлгани рост. Ишониш қийин аммо рад этолмайсиз. Трой Жериас Шарпнинг ёши атиги тўртда бўлишига қарамай, 500 метр масофани сузиб ўтди. Бирор кимсанинг кўмагисиз. Канаданинг Онтарио вилоятида яшовчи бу болакайнинг бу натижаси ўзига хос рекорддир.

СУВОСТИ НИКОҲИ

● БУ ДУНЁДА ғалати воқеалар жуда кўп бўларкан. Мана улардан бири. Сув остида сузувчиларнинг собиқ устози Ло Чи Фейнинг қатъий фикрини ҳеч ким рад этолмади. Истакни сўндириб бўларканми? Ло Чи бўлғуси жуфти ҳалоли Мок Вай Мей билан сув остида никоҳ тантаналарини ўтказди. Тўй Гонконгдаги чўмилиш ҳавзаларидан бирида бўлиб ўтди. Суратчилар куёвни қўлида гулдаста, келинни эса оқ ҳарир кўйлакда тасвирга туширдилар. Албатта, уларнинг ҳар иккиси ҳам ниқоб кийиб олган эдилар.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

Саёҳатнома

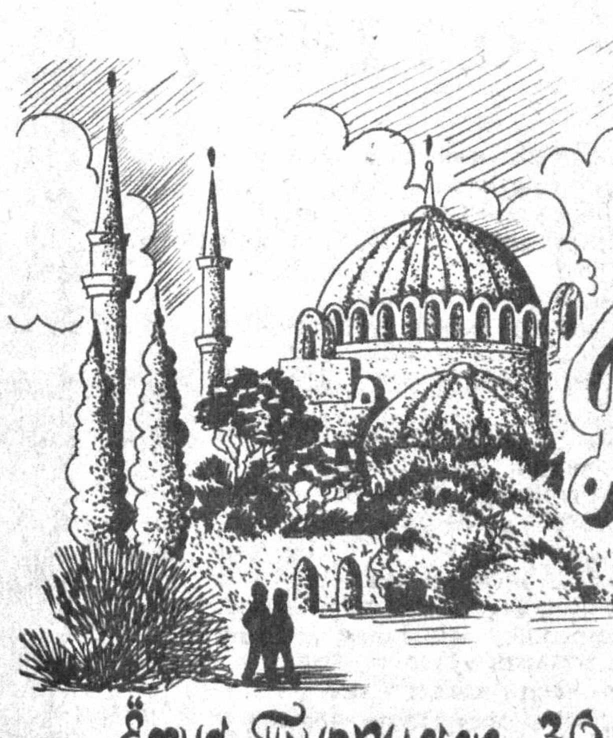

ДЎСТЛИК МИЛЛАТ ТАНЛАМАС

Ёхуд Туркияда 30 кун

КОНЦЕРТДАН СЎНГ олдимга башанг кийинган бир неча киши келиб, «Ассалому алайкум, ватандош! Пойи қадамларингизга ҳасанот!» — дейишди соф ўзбек тилида ва қучоқ очиб бир-бир бағирларига босиб кўришишди. Улар билан ярим соатлар чамаси суҳбатлашганимиздан сўнг, яна неча кун Истамбулда бўлишимни, агар вақтим бўлса, улар билан бир пиёла чой ичишга розилик билдирсам, бошлари осмонга етишини айтишди. Уларнинг кўзларидан, сўз оҳангидан ватандош суҳбатига жуда-жуда муштоқ эканликлари сезилиб турарди. Мен яна бир неча кун вақтим борлигини ва суҳбатга рози эканлигимни айтдим. Улар беҳад шод бўлишди ва меҳмонхона манзилгоҳини ва телефонларини ёзиб олдилар.

Эртаси куни келишилган вақтда мени меҳмонхонадан Обиджон ака Ойнурол олдилар. У кишининг машинасида борар эканмиз, Обиджон ака: «Яқинда бир ватандошимизнинг оналари вафот этган эдилар. Агар малол келмаса, шу ерга бир кириб фотиҳа қилиб ўтсак. Бугун маъракаси эди. Баҳонада кўпчилик ватандошлар билан учрашар эдингиз, улар ҳам жуда хурсанд бўлишарди», — дедилар. Мен рози бўлдим.

Обиджон аканинг айтишларича, ўзбеклар Истамбул шаҳрининг Мартар номли қисмида истиқомат қилишар экан. Биз борган хонадон 8 қаватли уйларнинг 4-қаватида 4 хонали уйдан иборат экан. Ўзбеклар асосан кўп қаватли уйларда туришади. Лекин уйлар хусусий. Ўз пулларига сотиб олишган. Бир кирганда хонада 20 га яқин киши ерга ўзбекча услубда солинган кўрпачаларда чор-атрофда қатор чордона қуриб ўтиришарди. Менинг бошимдаги Марғилон дўпписига кўзи тушганларнинг юзларида ҳайрат аломати яққол сезилиб турарди. Салом-аликдан сўнг ўтириш олдидан Обиджон ака менинг исмимни айтиб, азиз меҳмонимиз Ватандан келганлар деб таништирди. Ўтирганлар бирдан «Воҳ!» деб юбордилар. Барчаси бирдан қалқиб ўрниларидан турдилар. Ёшларига қараб аввал кексалар (80 ва ундан ортиқ ёшлилардан тортиб, 20 ёшли йигитларгача бор), сўнг ёшлар Обиджон ака билан қўл сиқишиб, мен билан қучоқ очишиб кўришдилар. Кекса отахонлардан Шохобиддин Ясса мени бағрига босиб, юзларини юзимга қўйиб, кўзларида ёш билан: «Болам, мен сиз орқали Ватанни қучиб, унинг муаттар ҳидидан баҳраманд бўлдим», деганларида улардаги Ватан туйғусини, Ватан соғинчини нақадар кучли эканини бир лаҳза кўз ўнгимга келтириб, мен ҳам тўлқинланиб кетдим. Оллоҳ ҳеч банданинг бошига Ватандан узоқда яшашдек оғир мусибатни солмасин экан. Шу дақиқада бўғзимга нимадир тиқилгандек бўлди. Отахонга далда бериб, бирон сўз дейишга тилим калимага келмай қолди.

Фотиҳадан сўнг ўтирганлар мени савол ёмғирига кўмиб ташладилар. Мен уларга Ватанимизда бўлаётган янгиликларни батафсил сўзлаб бердим. Халқимизга уй қуриш учун ерлар ажратиб берилаётгани, ҳақиқий дин эркинлигига эришилаётгани, бу йил 1500 Шўро мусулмонларининг ҳаж сафарига борганликлари, янги-янги масжидларнинг очилаётгани, жумҳуриятимизда эълон қилинган мустақиллик Декларацияси ва бошқа бир қанча ижобий ишлар ҳақида сўзлаб бердим. Ўтирганлар жумҳурият раҳбарлари ўртоқ Каримов ва Мирсаидовларга таҳсинлар ўқишди. Уларга омадлар тилашди. Эркин Воҳидов, Муҳаммад Солиҳ, Ўткир Ҳошимов каби халқ фарзандларини кўпдан-кўп дуо қилдилар. Уларнинг белларига қувват, эзгу ишларида омадлар тиладилар. Айрим муаммолар ҳақида узоқ ва ошкора тортишувлар бўлди.

Сўнг баҳсларимиз яхши қўшничилик алоқаларини ривожлантириш ҳақида борди. Бунинг учун бизга қуйидаги қатор муаммоларни ҳал этиш ҳаётий зарурат эканлиги маълум бўлди: 1) Хорижий мамлакатларда элчихоналар ва консулликлар очиш; 2) Хорижий мамлакатлар билан тўғридан-тўғри ҳаво йўллари очиш, масалан, Анқара—Тошкент ёки Истамбул—Тошкент; 3) Халқаро телефон алоқалари ўрнатиш; 4) Жумҳуриятимизга хорижий элликларнинг очиқ ижозатнома билан келишини йўлга қўйиш; 5) Валюта эркин савдосини жорий этиш; 6) Ҳамкорликда (рақобатли) ширкатлар очиш; 7) Масалаларни тезкорлик билан ҳал этиш; 8) Таклифнома ёки сайру-саёҳат йўлланмаси бўлмаса ҳам эркин борди-келди алоқаларига йўл очиш.

Юқоридаги муаммолар ҳал этилса, улар биз билан ҳамкорлик қилишга тайёр эканликларини изҳор этдилар. Бундан биз ҳам, Ватан ҳам манфаатдор бўлур эди, деган гапни бир неча бор таъкидладилар. Ватандошлардан бир неча киши ҳозирнинг ўзида ғишт заводлари, мева ва сабзавот маҳсулотларини қайта ишлаш корхоналари қуришга тайёр эканликларини айтдилар. Фақат ижозатнома масаласи бизни кўп сарсон қилаяпти, дедилар. Элчихоналарнинг тезроқ очилиши бу сарсонгарчиликларга чек қўяр эди, деган таклифлар бўлди. Токи элчихоналарда жумҳуриятдан ҳақиқий ватанпарварлар ўтирмас экан, ишлар «Отангга бор, онангга бор» бўлаверади. Бунга бизнинг вақтимиз ҳам, тоқатимиз ҳам йўқ, дейишди.

Қисқаси, яна бир неча ватандош ўзбеклар хонадонининг меҳмони бўлдим. Қизиғи шундаки, ҳамма ерда сўзлашувлар соф ўзбек тилида бўлди. Мен бунинг сабабларини сўраганимда, ёши саксонга яқинлашиб қолган туркистонлик, Аҳмад Яссавийнинг авлодларидан бири бўлмиш Хожи Ғулом Ясса: «Ўғлим, бизнинг она тилимизу урф-одатларимиздан бошқа яна нимамиз бор? Ахир, бизнинг ўзбеклигимиз шу тилимиз эмасми, — дедилар-да, — агар малол келмаса сиздан бир илтимосим бор. Бу муҳожир ватандошлар номидан қиладиган ягона илтимосимиз. Бу сизга қиёмат қарз. Уни Ўзбекистондаги ватандошларга ва жумҳурият раҳбарларига етказишингизни сўраймиз, — дедилар. Мендан розилик олганларидан кейин Хожи Ғулом Ясса ўз мақсадларини кексаларга хос босиқлик билан баён этдилар.

«Болам, — дедилар у киши, —биз ошимизни ошаб, ёшимизни яшаб, умримизни Ватанни соғиниш билан ўтказдик. Худога минг қатла шукрки, қаерда бўлмасин, муҳожир ватандошларингиздан ночор, бечораҳоли йўқ, ҳаммаси ҳам уйли-жойли, бола-чақали, топармон-тутармон. Ҳалол меҳнат билан кун кўриб яшашмоқда. Лекин улуғ аллома Алишер Навоий ҳазратларининг таърифи билан айтганда:

Ғурбатда ғариб шодмон бўлмас эмиш,
Эл анга шафиқу, меҳрибон бўлмас эмиш.
Олтин қафас ичра гар қизил гул битса,
Булбулга тикандек ошиён бўлмас эмиш.

Улуғ бобомиз бу сўзларни бизнинг аҳволимизни олдиндан башорат қилиб айтгандек туюлади менга. Ҳа, ўғлим. Бизда Ватандан бошқа ҳамма нарса бор. Афсус, бизга Ватан етишмайди. Қолаверса, бизни бир нарса жуда-жуда қийнаб келяпти. У ҳам бўлса туркистонликларнинг ёш авлоди. Уларнинг аксарияти Ватанни (Туркистонни) фақат боболар суҳбатидан билишади, холос. Биз қўлимиздан келганча уларга Ватан туйғусини, Ватанга муҳаббатни сингдирдик. Доимо сенинг жаннатмакон Ватанинг Туркистон деб уқтирдик. Лекин биздан кейин уларга Ватан туйғусини ким уқтиради, уларга она тилини ким ўргатади? Замон шундай турса, эртага улар бошқа миллатга турмушга чиқмайди ёки бошқа миллатга уйланмайди деб ким кафолат бера олади. Шундай кунни кўргандан кўра биз қариялар дўзах ўтида ёнганимиз яхши эмасми, — отахон кўзларининг ёшини рўмолча билан артиб давом этдилар: — Бу гапларни сизга айтишимдан мақсад шуки, биз ҳам ўша сиз яшаган Ватан ўғлонларимиз, афсуски, тақдир бизни Ватан тупроғига зор қилди.

Келажакни олдиндан башорат қилиб ҳақиқатни айтган боболаримиз олдида уч йўл бор эди: бири ҳақ йўлида жонни қурбон қилиш, иккинчиси, истибдодга кўниб тақдирга тан бериш, учинчиси, тарки дунё қилиб қарилик жандасини кийиб Ватандан бош олиб кетмак. Не қилайлик, тақдир экан, бизларнинг оталаримиз учинчи йўлни танлашган экан. Эй, воҳ, падари бузрукворларимиз, меҳрибон волидаларимизни Ватан соғинчи деган бедаво дард адо қилди. Уларнинг охирги сўзлари ҳам «Ватан» сўзи бўлди. Ҳукумат раҳбарларига илтимосимиз шуки, улар хорижий эллардаги ўз ватандошларига душман деб қарамасинлар. Фарзандларимизни Ватанни кўришга зор қилмасинлар. Уларнинг келажагини ҳам ўйласинлар. Токи, хорижий элларда бизнинг миллат вакиллари — туркистонликлар денгизга тушган томчидек йўқ бўлиб кетмасинлар...

Мақсадимиз яхши қўшничилик ва қуда-андачиликка ҳам йўл очайлик. Биз кўрган кунларни фарзандларимиз кўрмасинлар. Истаганлар Ватанга қайтиб, қўлидан келганича Ватан равнақига ўз ҳиссасини қўшсинлар. Ахир қачонгача хорижий мамлакатлардаги юртдошларимиз ўз аждодлари юртига руҳсатнома олиб борадилар. Иложи борича эркин алоқалар йўлга қўйилса. Шундагина биз охиратда тинч ётамиз», — дедилар.

Ўйлайманки, бу муаммолар ҳақида мутасадди ўртоқлар ва муштарийлар ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирсалар керак...

Биз ўзбеклар хонадонида бўлганимизда дастурхонга ўзбек таомларидан кўпинча қайнатма шўрва ва палов тортилади. Юқорида айтганимдек суҳбат ҳам, ўтириш ҳам ўзбекча бўларди. Магнитофондан Дадахон Ҳасанов, Шерали Жўраев, Муножот Йўлчиеваларнинг қўшиқлари янграб туради. Ҳаттоки, уларнинг концертларида, хорижий эл гастролларида олинган видеокассеталаригача бор.

Турк дўстлар хонадонида меҳмондорчилик тамоман бошқача: таомлар тайёрланиб бир чеккадаги столга қўйилган. Ёнида идиш-товоқ, қошиқ, вилка, рюмка, фужер ва бошқа керакли анжомлар териб қўйилган. Бизда буни швед столи ҳам дейишади. Меҳмонлар тўп-тўп бўлиб ёки тўртта-тўртта бўлиб бошқа ерда стол атрофида ўтиришади. Бир марта овқатга марҳамат деб рухсат берилгач, ҳар ким нима хоҳласа, шундан ўзи хоҳлаганича идишларга солиб ея беради. Бошқа олинг-олинг дейиш йўқ.

Ичимлик ҳам ҳар кимнинг хоҳишига қараб. Спиртли ичимликларнинг ўткирларига (масалан, роқи, виски ёки коньякка) сув қўшиб ичилади. Уларни одатда рюмкаларга ҳар ким ўзи 30—50 граммдан қуйиб, шуни ҳам 20—30 марта ҳўплаб, газаксиз ичади. Истаганлар вино ёки шарбат ичиши мумкин. Ҳеч ким нутқ ҳам сўзламайди, бир-бирининг соғлиги учун зўрлаб ҳам ичирмайди. На бировнинг маст бўлганини кўрасиз ва на бировнинг алжираганини. Ҳамма ўз кўнглига яқин кишиси билан ширин суҳбат қуриб ўтираверади ёки тик туриб у ёқ-бу ёқдан аста одимлаб гаплашаверади. Ресторанларда ҳам аҳвол шу. Ичимликнинг ҳамма тури бору, лекин улар спиртли ичимлик ёки пиводан кўра айрон, шарбат, кока-кола, пепси-кола ёки қаҳва ичишни хуш кўришади.

БОЗОР ВА ДЎКОНЛАРДА истаган нарсангиз бор. Эшикдан киришингиз билан дўкондор истиқболингизга чиқиб, «Марҳабо, буюринг афандим!» деб қўл қовуштириб, хизматингизга шай туради. Мабодо сиз сўраган нарса ўзида йўқ бўлса, бироз сабр қилинг, ҳозир дейди-да, сизга айрон, чой, кока-кола ёки қаҳва таклиф қилади (бепул). Сиз истаганингизни буюрасиз. Уни ичгунингизча, сиз айтган нарсангизни қўшни дўкондордан бўлса ҳам топдириб келади. Эртага бир хабар олинг дейиш йўқ. Иложи борича харидорни қуруқ чиқармасликка ҳаракат қилади. Мен бир неча мева ва сабзавот дўконларида икки хил нарх ёзилганининг гувоҳи бўлдим. Масалан, шафтоли олиниши 2000 лира деб ёзиб қўйилган. Ҳамма нарса ҳалолу зок. Ростмана кўрсатилган. Вақ ўтиши билан арзонлаштирилган нархи эски нархининг устига қистириб қўйила берар экан. Уни ҳам кўпроқ олсангиз яна арзонлаштириш дўкондорнинг ўз ихтиёрида.

Улгуржи моллар чакана молга нисбатан арзон сотилади.

Биз ўзбек палови тайёрлаш учун керакли масаллиқларни олишга бозорга бордик. Гўшт дўконида қизиқ воқеанинг шоҳиди бўлдим. Биздан олдин қўй гўшти харид қилган аёлга қассоб олдин гўштнинг устки қатламидаги муҳр ва оқ пардани тозалаб, сўнг суякларини ажратиб бўлиб, нима боп қилиб берайин деб сўради. Аёл қийма қилиб беринг, деди шекилли, ёнида турган электр гўшт кескичда гўштни қийма қилиб чиқарди-да, оқ қоғозга ўраб, қоғозни махсус лента билан ёпиштирди. Сўнг целофан халта олиб, қиймани унга солди-да, табассум билан аёлга узатди. Аёл гўштнинг нархини тўлади холос. Хизматига ҳам, халтага ҳам ортиқча пул тўламади. Навбат бизга келганда мен паловбоп, дедим. У гўштни ошбоп қилиб бўлакларга бўлиб бермоқчи эди, мен унамадим. Думба ёғини ҳам айтган еримиздан кесиб берди. Думба ёғига ич ёғи ёки чарви арлаштирмас экан. Қизиқ, гўштнинг килоси 15000 лира, думба ёғи эса 3,5—4 минг лира турар экан. Олганларимизни бизга ҳам юқоридагидек қилиб ўраб, халтага солиб, қўлимизга тутқазди. Савдо дўконларида халта олган нарсангизга қўшиб бепул берилар экан.

Ошга харажат қилиб юрганимизда яна бир қизиқ нарсанинг гувоҳи бўлдим. (Албатта, бу биз учун қизиқ, улар учун эса бунинг ҳеч қизиқ жойи йўқ). Товуқ гўшти сотиладиган дўконда товуқ аъзоларига қараб ҳар хил нархда сотилар экан. Масалан, сон гўштининг килоси 7100 лира, тўшлик 6800, қанотлар 300-500, пўтака (жиғилдон) 1,800 лира.

Анқарада юрган кунларимнинг бирида, адашмасам бозор куни эди, дўстим Ҳалил Угур билан машинада сайр қилиб юрган эдик. Йўл четида «Банкаматик» деган ёзувга кўзим тушиб қолди. Дўстимдан унинг нималигини сўраган эдим, ие, ҳали сиз буни билмайсизми, юринг бўлмаса, деди-да, машинадан тушиб «Банкаматик»нинг олдига бордик. «Банкаматик»нинг кўриниши биздаги газ суви сотиладиган автоматларга ўхшаш. Дўстим чўнтагидан ташриф қоғози ҳажмидаги исми-шарифи ва рақамлар ёзилган махсус тунука кредит карточкасини олди-да, менга кўрсатиб, буни биларсиз, деди. Мен хорижий эллардан келган сайёҳларда бундай карточкани илгари ҳам кўрганим учун «ҳа» деб жавоб бердим.

Йигиталли УСМОНОВ,
хорижий сайру-саёҳат бўйича СССР Давлат қўмитаси Фарғона вилояти бўлимининг бошлиғи.

(Давоми бор).

(Боши ўтган сонларда).

Ёшлар ижоди

Насиба ЖУМАТОВА Хоразм вилоятининг Гурлан ноҳиясида туғилган. Урганч муаллимлар олий билимгоҳини тугатган. Айни пайтда ўрта мактабда муаллимлик қилади.

Шеърлари жумҳурият матбуотида эълон қилинган.

МЕНГА ИШОНИНГ

Мен минг йил яшайман
ишонинг менга.
Гулнинг ёногига
кўз тикиб.
Балки, ўлим билмас

энди бу жоним.
Ернинг йўлларига
кўз тутиб.
Менга ишонинг...

КЕТДИМ

Кетдим.
Қол демоққа айланмади тил,
Сўнгсиз бир сукутлар кузатди ғамгин.
Поймига бош уриб йиғлаган юртда
Бир сиз демадингиз «Қайт, ахир қайтгин!»
Кетдим.
Узоқларга мен қайтмас бўлиб,
Балки титраб қолди жону жисмингиз
Сочларим мавжини энгимда олиб,
Кетдим унсиз бўзлаб, дилда исмингиз.
Кетдим.
Қалбингизнинг иссиқ қўридан,
Қалбимга меҳрингиз тафтидан солиб.
Юрагингиз шаффоф йўлидан кетдим.
Бегард оёғимни қўлимга олиб.

* * *

Кўзларимнинг басирлигига,
Бугун мен илк бора келтирдим имон.
Йўқса силармидим энг совуқ моргнинг
Даҳшатли танасин гўзалсиз дея,
Даҳшатли онасин асалсиз дея.
Ахир мен, ахир мен топмоқчимасдим,
Олтин ҳам, олқиш ҳам илон ўйнатиб.

ТОНГНИ КУТИБ

Йиллар ўтар — умр зийнати,
Ороланиб борар куйиба-кун.
Қай бир бахтга етмогинг учун,
Куръа ташлаб санайсан ой, кун.
Пешонангга ёзилган қисмат —
Не бўлса-да тангри ояти.
Қалб — беланчак жажжи умидга.
Улгайтирар оппоқ ниятинг.
Яхши-ёмон кунлар барисин,
Шўх елларга бир-бир берасан.
Оппоқ тонглар висолин кумсаб
Тун бағрига ёниб кирасан.
Ҳар саҳарда улгаяр бешак,
Омонат қалб сирли бир тилак.
Ҳар янги кун эзгу ният,
Ҳур қўшиққа тўлади юрак.

Насиба ЖУМАТОВА.

КАМАЛАК

ДАМ ОЛИШ САҲИФАСИ

ЯНА «МИШ-МИШ»МИ, Ё?...

«Эшитдингларми, «Днепр»дан Гудименко, Жидков, Ледяхов ва Геращенколар кетиб қолишибди...» Бу навбатдаги шов-шув эмас. Биров эшитса кўпам ҳайратланмайди. Чунки буям мавсумолди «қилиқлари». Лекин рост. Бир йўла тўрт нафар умидли ўйинчининг машҳур командадан кетиши кутилмаган ҳол. Ҳатто команданинг бош тренери Е. Кучеревскийнинг ҳам бундан хабари йўқ эмиш. Ишониб бўлмайди. Ахир «Днепр»нинг шўро футболи тарихида катта ўрин тутишини биздан кўра унинг қадрдон мухлислари яхшироқ билишади. Шунчаки қўл силтаб қўядиган воқеа эмаслигидан куйинаяпмиз-да.

«Уларнинг бирортасидан ҳам менинг номимга ариза тушмади. Ҳеч қандай огоҳлантиришсиз жўнаб қолишди, шоввозлар. Ҳатто кийим-бошларини ҳам, меҳнат дафтарчаларини ҳам олишгани йўқ. Бошқа команда билан шартнома ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Ахир биз рухсат бермасак, қандай қилиб кетишади?» асабийлашди бош тренер.

Агар миш-мишларга ишонадиган бўлсак, «қочоқ»ларнинг излари «Ротор»дан топилибди. Волгоградлик футбол мутасаддиларининг «Днепр» атрофида айланиб қолишгани ҳам рост экан. Эмишки, «меҳмон»лар билан шартномалар ҳам тузилибди. Балки ёлғондир. Ахир мухлислар ёдида бўлса, ўтган йили «Днепр»нинг ўзи биргина Гудименко учун Қирғизистоннинг «Олга»сига 65 минг сўм миқдорида тавон тўлаган эди. Бу ёғи қанчага тушиши ҳали номаълум. Қанийди бу миш-мишлар ёлғон бўлса. Ахир «Днепр»дек команда тузиб, мамлакат футбол учун энг истеъдодли футболчилар етказиб бериш осонми?

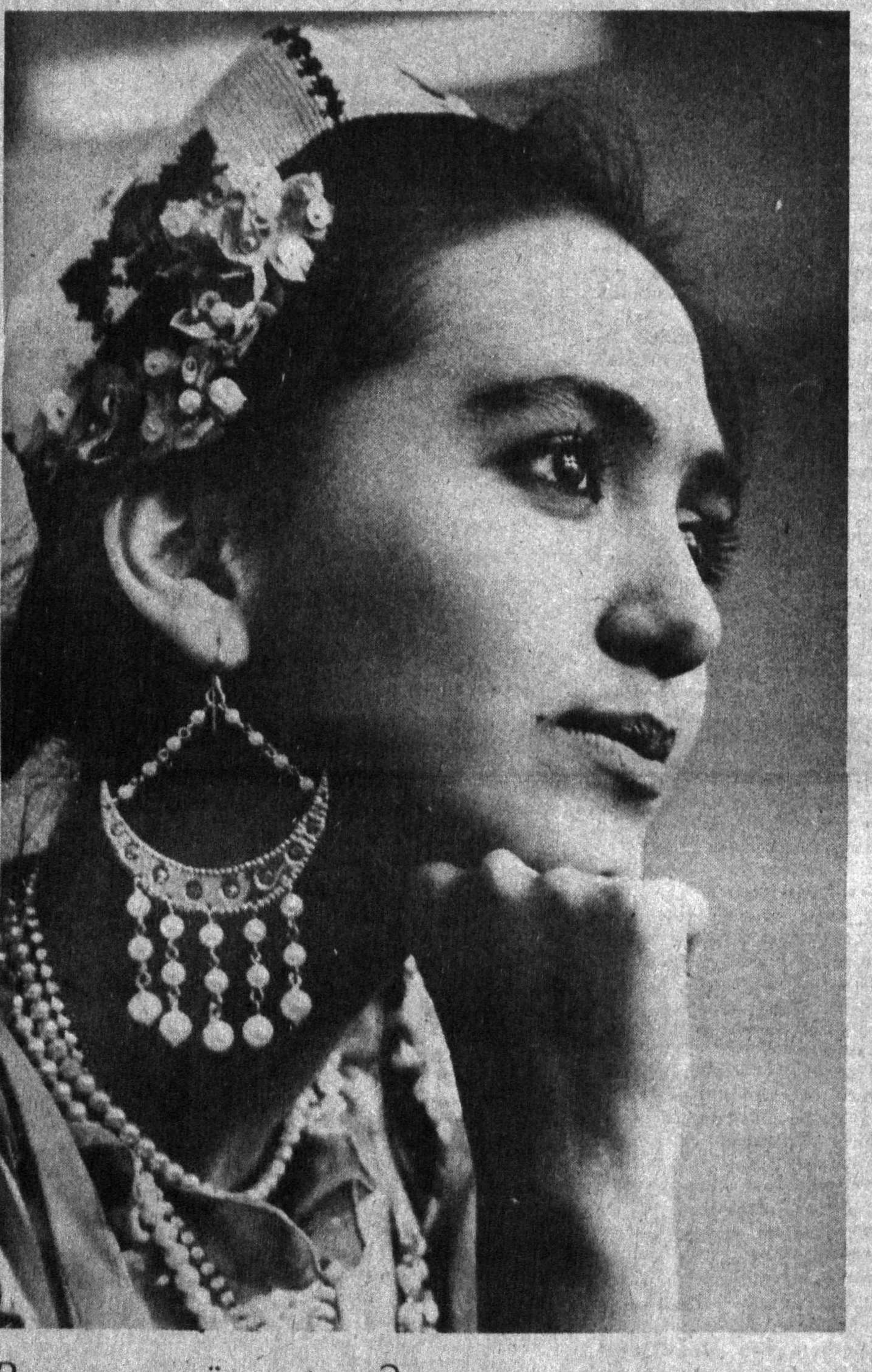

Раққоса хаёл сурганда

Сурат муаллифи И. ШЕРБЕК.

Ҳут юлдузлар туркуми

(20 ФЕВРАЛЬ — 21 МАРТ) СИРЛИ ХАРАКТЕР. БЕЛГИСИ — СУВ. ҚАРАМА-ҚАРШИЛИК.

Ҳут ойида туғилганлар жуда олижаноб ва оққўнгил инсонлардир. Улар нозик ақлга эга бўлиб, ҳамиша ўзлари-ўзларига қарши чиқишади. Моддий бойлик уларни унчалик қизиқтирмайди.

Улар бировдан қасд олиш ва ўзгалар устидан ҳукмронлик қилишни ёқтиришмайди.

Бойваччаликка интилиш уларга зид, бироқ тўкин, фаровон яшашни яхши кўришади. Бойликка улар турмуш қуришгач ёки меросга эга бўлишсагина етишадилар. Шунинг учун бўлса керак, уларнинг қўллари жуда очиқ, ўз келажакларини кам ўйлашади.

Ҳут юлдузлар туркумида таваллуд топганлар мавжуд оқимга қарши боришолмайди. Бунга сабаб, улар ўзгалар фикри билан кўпинча ҳисоблашмайдилар. Улар қиёфаларидан журъатсиз олижаноблик балқиб туриши билан катта таассурот қолдиришади. Бирор юмушни уларга мажбуран қилдириш жуда машаққат.

Уларга артистона феъл-атвор хос. Риёзиёт, техника, санъат билан, ўқитувчилик билан шуғулланишса, муваффақият қозонишади. Шу ойда туғилганлар болаларни жуда ёқтиришади.

Инсонларга, табиат ва ҳайвонот оламига бўлган муҳаббат туфайли улар ҳаёт қийинчиликларини осон енгишади. Хизмат юзасидан улар ўзларига гап тегизишмайди.

Мангу яшашларига ишонганлари учун ҳам ўз соғликларига унча эътибор беришмайди. Умуман, улар тез-тез чарчаб туришади, дори-дармонлардан кўра дам олиш ва уйқуни афзал кўришади.

Улар бой тасаввур ва нозик ҳазил-мутойибага мойилдирлар. Бу ҳол улардан истеъдодли шоир, адиб чиқишига имкон беради. Бироқ мунаққидларнинг танқидий фикри улардаги барча истеъдоднинг умрига нуқта қўяди.

Улар ўз куч-қувватларининг катта қисмини қариндошлари ва дўстларига сарфлашади. Ўткир ичимликларни камроқ истеъмол қилишса яхши бўлар эди.

Атрофидагилар билан яхши муомалада бўлиш улар учун туғма фазилатдир

«Сирли олам» таклиф қилади

Диққат: ғаройиб тажриба!

Эътироф этилишича, борлиқ, сусткаш ва фаол ибтидо, яъни моддият ва руҳдан иборат. Уларнинг ўзаро муносабатларисиз мавжудлигида мантиқ бўлмасди, уйғунликда ривожланиши эса мақбул тадрижий тараққиёт омилидир. Ана шу уйғунликни назорат этиб турувчи самовий куч — коинотнинг олий тафаккури мавжудлиги тўғрисидаги мулоҳазалар қадимдан маълум. Бугунги кунда эса бу борада янада янги фаразлар ва илмий назариялар илгари сурилмоқда.

Башарият тарихи босқичларида коинотнинг олий тафаккури вакиллари ва ўзга сайёраликлар руҳий боғланишлар орқали ва бевосита одамларни инсон ва унинг Фазодаги ўрни ҳақидаги билимлар билан қуроллантиришга уринишган. Бу даврларнинг ижтимоий-тарихий шароитларини ва ўзга оламлардан ахборотлар олувчи одамларнинг дунёқарашларини акс эттирувчи билимлар асотир, ривоят, диний ва фалсафий тушунчалар, қўлёзмалар ҳамда бошқа тарзда авлоддан-авлодга ўтиб келган. Айни вақтларда ҳам ўзга сайёраликлар ва ёндош оламлар билан мулоқот қилувчилар ҳақида матбуот саҳифаларида ўқимоқдасиз.

СССР фанлари жугрофия жамиятининг ҳақиқий аъзоси Г. Полковскийнинг фикрича, инсоннинг ҳозирги вақтдаги фаолияти табиат қонунларига зид, у сайёранинг биоқобиғи ва фазо сарҳадлари мувозанатини издан чиқариши мумкин. Геофизик ҳалокатлар аксарият ҳолларда катта ҳудудларда яшовчи халқ оммаси ҳиссий (эмоционал) қувватининг кескин ошиб кетиши билан боғлиқ. Бу қувват руҳий таъсир йўли билан мўътадил ҳолатга келтирилиб, фақат эзгу мақсадларга йўналтирилса, табиий ҳалокатларнинг, масалан, зилзиланинг олдини олиш, қуриётган денгизни тўлдириш, одамларнинг сиҳат-саломатлигини яхшилаш мумкин эмасмикан, деган мулоҳазага борилади.

Шунга асосланиб, «Сирли олам» ойномаси табиби ғайб Абдурафиқ Ғофуровнинг шу йилнинг 24, 25, 26, 27, 28 февраль кунлари Тошкент вақти билан соат 20 дан 20.15 гача сиртқи руҳий муолажа амал (сеанс)ларини ўтказишини маълум қилади. Амаллар вақтида ихлосманд беморлар ўз уйларида оила аъзолари билан биргаликда кўзларини юмиб, ўзларини бўш қўйиб ўтиришлари (бунда қўллари ва оёқларини бир-бирига теккизмасликлари керак), таналаридаги хаста аъзолари ҳақида ўйлаб, уларга Коинотнинг олий кучидан шифо сўрашлари жоиз. Айни вақтда табиби ғайбнинг илтимосига биноан барча шифо олувчилар Аллоҳдан Орол денгизи устида кўпроқ ёғингарчилик бўлишини сўраб, унга илтижо қилишлари лозим. Муолажа амаллари вақтида айрим кишилар ўзларида турли ҳолат-ўзгаришлар сезиши, ҳислар туйиши мумкин. Фақат ўзимда қандай ўзгаришлар бўлар экан, деб ўйламаслик, айтилган кўрсатмага амал қилиниши лозим.

Сиртдан ўтказилган муолажа амаллари қандай таъсир кўрсатгани тўғрисида, ҳурматли муштарийлар, бизга ёзиб юборишингизни илтимос қиламиз.

Айни вақтда кўп сонли муштарийларимизнинг истак ва талабларини эътиборга олиб, «Сирли олам» ойномаси жумҳурият **«Билим жамияти»**да (Абдулла Қодирий кўчаси, 13) ҳар ойда бир марта ёзувчилар, олимлар, ноёб хислатли одамлар билан учрашувлар ўтказишини маълум қилади. Дастлабки учрашувлар **28 февраль** ва **14 март** кунлари **соат 17.00да** бўлиши режалаштирилган.

Бозор ХОЛЛИЕВ,
«Сирли олам» ойномаси муҳаррири.

Ойнаи жаҳон: бугун ва эртага

Тошкент кўрсатади

● «НАФОСАТ»

Шанба куни Ўзбекистон телевидениеси томошабинларига хотин-қизларга аталган «Нафосат» кўрсатувини ҳадя этади (12.55 да).

Тележурналнинг бу сонида Андижон вилояти хотин-қизлар кенгашларининг фаолияти билан танишасиз, Фарғонадаги «Коммунизм» жамоа хўжалигидаги Кумушхон Салойиддинованинг ўзига хос жасоратини мадҳ этувчи кўрсатувни томоша қиласиз. Кумушхон опа қандай жасорат кўрсатганлигини телеочеркни кўрганингизда биласиз. Ҳозирча унинг фидокорлиги эвазига «Ҳурмат белгиси» ордени ҳамда «Москвич» енгил автомашинаси билан тақдирланганлигини таъкидлаб ўтсак, кифоя.

● ХАЛҚ ИЖОДИЁТИ

Халқ достонлари неча-неча асрлардан буён оғиздан-оғизга ўтиб, қанчадан-қанча авлодларни ҳаётда ва курашда довюраклик, она-юртига фидойилик руҳида тарбиялаб келаётганлиги ҳеч кимга сир эмас. 23 февраль куни соат 14 дан 55 дақиқа ўтганда ўзбек халқ достонларидан «Авазхон», «Сулувхон», «Алпомиш»дан парчалар тинглайсиз.

Достонларни Шеробод бахшилар мактабининг вакиллари Шоберди бахши Болта ўғли, унинг шогирдлари Ўрол Раҳимов, Йўлдош Сувонов, Бахшигул Тоғаевлар ижро этадилар.

● ЁШЛАР ВИДЕОКАНАЛИ

Бу гал зангори тўлқинларда сузувчи «Оқ кема»ни уч капитан: Тошкент шаҳар комсомол қўмитасидан Едгор Шодмонов, тележурналистлар — Анвар Камолов ва Акбарали Очиловлар навбат билан бошқаришади.

Программа хомийлари: Хоразм вилояти комсомол қўмитаси ҳузуридаги халқаро ёшлар сайру-саёҳат бюроси, Андижон вилоятидаги 10-СПТУ ҳамда Зомин сув хўжалигидир.

Бу сафарда телетомошабинларни нималар кутади?

Аввало, қатор мусиқий номерлар, шу жумладан, ҳинд куй ва қўшиқларидан тинглаб, ҳордиқ чиқаришингиз мумкин.

Тележурналистларимиз Сизга янгидан топилган қадимий қўлёзмалар ҳақида, «Ўзбекистон» фирмаси бирлашмасида байналмилалчи аскарлар уюшмаси аъзолари билан бўлган учрашувлар ҳақида сўзлаб берадилар.

Замонавий миллий мусиқага оид суҳбат, қизлар баҳси ҳам қизиқарли бўлиши кутилмоқда.

Айтгандай, эфир пайтида Сиз 44-06-18 рақамли телефон орқали қўнғироқ қилиб, кўрсатувни бошқариб бораётганларга ўзингизни қизиқтирган саволлар билан мурожаат қилишингиз мумкин.

Москва кўрсатади

● СИЗГА АТАЛГАН КИТОБЛАР

Шанба — дам олиш куни. Нонуштадан сўнг рўзғор юмушларидан ҳоли бўлгач ҳар ким ҳар хил дам олади. Биров киногa борса, биров стадионга отланади. Биз эса қўлига китоб олиб мутолаа қилиб ҳордиқ чиқарадиганларни МТ I орқали шанба куни соат 13 дан 45 минут ўтганда бошланадиган кўрсатувга таклиф этамиз.

Унда мамлакатимиздаги энг кекса нашриётлардан бири «Молодая гвардия» 1991 йили нашр этадиган китоблар билан танишасиз, кенг оммалашган «Ажойиб инсонлар ҳаёти» туркумидан чиқариладиган адабиётлар, тарихий-ватанпарварлик мавзуидаги китобларнинг муаллифлари, муҳаррирларнинг сўзини тинглайсиз.

● «БИР ТУН»

Одатда яхши асар қайси жанрда ёзилган бўлишидан қатъи назар китобдан экранга кўчади. Машҳур ёзувчи Василий Биковнинг Улуғ Ватан уруши пайтидаги аскарлар ҳаётида содир бўлган аломат воқеалар ҳақидаги «Бир тун» телефильмини шу куни соат 19 дан 30 дақиқа ўтганда кўришингиз мумкин.

● «БЕҲУДА ШОВ-ШУВ»

Экранлаштирилган асарлардан яна бири В. Шекспирнинг «Уйғониш» даврида Италияда содир бўлган воқеалар ҳақида ҳикоя қилувчи комедияси асосида суратга олинган.

...Флоренциялик аслзода йигит Клавдио губернаторнинг қизи покиза, навниҳол Герога ошиқ бўлиб қолади. Аммо фисқи-фасод, рашк ва гумон орага тушиб...

Фильмдаги воқеаларга батафсил тўхталмаган ҳолда адолат ва ҳақиқат тантана қилиб, туҳматчи фош этиладиган ва қилмишларига яраша жазоланадиган бу фильмни соат 15 дан 45 дақиқа ўтганда томоша қилишга таклиф этамиз.

● ҲИНД КИНОСИ МУХЛИСЛАРИГА

Шанба куни соат 17 дан 30 дақиқа ўтганда намойиш этиладиган киноконцертда «Бобби», «Менинг исмим масхарабоз», «Симлидаги муҳаббат», «Чангда қолган гул», «Ганг, сувларинг лойқаланди», «Майюри», «Артист», «Севги хасталиги», «Сев ва инон», «Муҳаббат ҳамиша ғолиб» каби ҳинд кинофильмларининг қаҳрамонлари севги қўшиғини куйлайдилар.

● ТАНИШИНГ: МОСКВА ГЎЗАЛЛАРИ

МТ II программаси шанба куни ўз кўрсатувларининг ниҳоясида 1991 йилда Москванинг энг гўзаллари деб танилганлар билан таништиради. Бу кўрсатувда улар билан бирга таниқли эстрада хонандалари, Н. Бабкина, К. Новикова, Ф. Киркоров, Ж. Бубялис, С. Крилов, В. Салтиков, Виктория ва Павел Яблочковлар, И. Тальков, Е. Белоусов, «Технология», «На-На», «Экс ББ», «Любэ», «Оризонт» гуруҳлари, Пятницкий номли хорнинг рақс гуруҳи, «Виола» ансамбли, Н. Огризков раҳбарлигидаги «Эркин балет», И. Селиверстов, В. Миргородцев, Ю. Вазаров раҳбарлигидаги «Москва — Нью-Йорк» гуруҳи ва бошқалар иштирок этишади.

● ҲАЙВОНОТ ОЛАМИДА

Якшанба куни соат 12.00 да Марказий телевидениеда «Ҳайвонот оламида» кўрсатувини олиб борувчи Н. Дроздов Сизни Москва ҳайвонот боғига таклиф қилиб, у ердаги хилма-хил паррандалар, жониворлар билан таништиради.

Маълумки, кўпчилик табиат шайдолари хонаки шароитда хилма-хил жониворларни боқишни яхши кўришади. Кўрсатувда нафақат жониворлар, балки заҳарли ва заҳарсиз илонларни боқувчиларга ҳам масалаҳатлар берилади. Бу ҳақда инглиз кинематографчилари суратга олган фильм айниқса қизиқарли.

Кучук боқишни яхши кўрадиганлар учун «Пудель-шоу» кўргазмасидан репортаж берилади.

Яна Жан Шарль Куттолининг «Ёввойи табиат театри» фильмини намойиш этиш мўлжалланмоқда.

● ЭРТА ТУРГАН БОЛАЛАР УЧУН

«Дам олиш кунию, бир мазза қилай» деб тушгача ғафлат уйқусида ётадиганлар биз тавсия этмоқчи бўлган кўрсатувлардан бебаҳра қолади. Эрта билан барвақт туриб соф ҳавода бадан тарбия қилиб, нонуштадан сўнг уйини супуриб-сидириб бўлган саранжом-саришта болаларга соат 9 дан 30 дақиқа ўтганда «Эрта саҳарлаб» кўрсатувини томоша қилишни таклиф этамиз.

Айниқса, мультфильмлар сеҳрли оламини орзу қилганларга бу кўрсатув жуда асқотади. Кимда-ким ўзи севган эртакларнинг қаҳрамонлари билан яна бир учрашмоқчи бўлса, қандай янги мультфильмлар яратилаётганлиги билан қизиқса — бу кўрсатувни томоша қилсин.

24 ФЕВРАЛЬ — ЯКШАНБА

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.).

9.00 **Одамлару одамлар! Эшитмадим деманглар! Бу кун яна Ёшлар ва болалар учун кўрсатувлар ижодий бирлашмаси сизнинг хизматингизда! Зангори тўлқинлараро сузгувчи «Оқ кема» эътиборингизга жумҳуриятимиз ёшлари ҳаётидан лавҳалар, ижодкор тенгдошларингиз иштирокида беллашувлар, аския-ҳангомалар, қўшиқ ва рақслар ҳавола этади.**

Олимлар, халқ табобатчилари, кўзбойлоғич ва спортчилар ҳамсуҳбатингиз бўладилар. Томошага марҳамат!

* * *

18.00 «Янги эртак». Мультфильм. 18.25 Болалар учун. «Кичкинтой» кўрсатуви. 18.55 «Сиҳат-саломатлик». Беморларни микро хирургик йўл билан даволаш усуллари. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 «Кино жавонидан». Кинокўрсатув. 20.30 «Ахборот». 20.55 «Якшанба оқшомида». Мусиқий кўрсатув. 21.30 Москва. «Вақт». 22.15 «Саҳна усталари». Ўзбекистон ССР халқ артисти Хайрулла Саъдиев. 23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

● МТ I

8.30 «ТСН». 8.45 Ритмик гимнастика. 9.15 «Спортлото» тиражи. 9.30 «Эрта саҳарлаб». 10.30 Сиёсий мулоқотлар. 11.30 Тонгги дам олиш программаси. 12.00 «Ҳайвонот оламида». 13.30 «Қишлоқ янгиликлари». 14.30 «Мусиқий киоска». 15.00 «Туновкун» кўрсатуви. 15.30 «ТСН». 15.45 «Шури-мури». Болалар учун қисқа метражли телевизион бадиий фильм премьераси («Таллиннфильм»). 16.15 «Ўз-ўзингга ёрдам бер». 17.00 МТ I нинг якшанба променад-концерти. 18.40 «Уолт Дисней таништиради...». 19.30 Хор куйлари байрами. Саратовдан кўрсатилади. 20.00 «Сукунат кўприги». Бадиий фильм (АҚШ). 21.30 «Вақт». 22.15 «Телевизион танишув». «ВАЗ» директори В. В. Каданников. 23.25 «ВИД» программаси таништиради: «Россиянинг мусиқий алифбоси».

Тунги телевидение

00.25 «Шерлок Холмс ва дўхтир Ватсон». Телевизион бадиий фильм. 2-серия. 01.35 Н. Лесков. «Ўғирлик». Фильм-концерт.

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг! 8.45 «Кекса денгизчининг ҳикоялари». Мультфильм. 2-фильм. 9.05 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Магистраль». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Брест вилоятидаги иқтисодий вазият ҳақида (Минск). 9.55 Миллий баскетбол уюшмаси профессионаллар ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати. «Лос-Анжелес Лейкерс» — «Бостон Селтик». 10.55 «Биз яшаётган олам». Режиссёр А. Габриловичнинг ҳужжатли фильмлари. «Болалигимиздаги цирк». 11.45 «Планета». Халқаро программа. 12.45 «Ҳайдар Вигичов куйлайди». Қозондан кўрсатилади. 13.10 Россиянинг парламент хабарномаси. 13.25 «Плюс ўн бир» видеоканали. 16.55 Биатлон. Жаҳон чемпионати. 20 км. Эркаклар. Финляндиядан кўрсатилади. 19.50 «Тимсоҳчасига рост сўз». Мультфильм. 20.00 «Қўллар орасида ҳаёт». «Биз қандай дам оламиз» туркумидан. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Коллаж. 20.50 Чанғи фристайли. Жаҳон чемпионати. АҚШдан кўрсатилади. 21.30 «Вақт» (сурдо таржимаси билан). 22.15 Муаллифлик телевидениеси. 00.15 Биатлон. Жаҳон чемпионати. 15 км. Хотин-қизлар. Финляндиядан кўрсатилади. 01.00 Гандбол. ИГФ кубоги. Эркаклар. 1/4 финал. МАСК — «Атлетико» (Мадрид). МАСК универсал залидан кўрсатилади.

Бош муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Муқаддас АБДУСАМАТОВА, Зиёвиддин ОРТИҚХЎЖАЕВ, Карим РАҲИМОВ, Фаррух РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Зайниддин РИХСИЕВ (масъул котиб), Қурбон ЭШМАТОВ.

Таъсис этувчи: Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси
(УЧРЕДИТЕЛЬ ЦК ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА)

Рўзнома 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган.

БЎЛИМЛАР: ёшлар сиёсати — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-55-96; табиат ва экология — 32-57-52; иқтисодиёт ва тижорат — 32-58-47; ахлоқ ва ахборот — 32-57-52; спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; халқ таълими — 32-58-48; хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; қабулхона — 32-56-58.

Манзилгоҳимиз: 700083. Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Индекс: 64607.
380.000 нусхада чоп этилади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўзномамиз ҳафтанинг сешанба, чоршанба, жума, шанба кунлари чиқади.

Яна рўзномада кўришгунча!

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

Буюртма: 4678.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12